17108

LKA

The Lithuanian Weekly **THE LIGHTS**

Published under EUCOM, Civil Affaires Division Authorization Number UNDP 206. Responsible publisher: Juozas Vitėnas, Baltic DP Camp, Augsburg-Hochfeld

Responsible printer: Haas & Cie., Augsburg
Engraving plates by Behnsen & Co.

Circulation: 2 000

Leidėjas- vyr. redaktorius - Juozas Vitėnas, Literatūros ir kultūros sk red. - Albinas Gražiūnas, Informacijos sk. red. - Vaclovas Ročevičius, Moterų sk. red. — H. Gražiūnienė, Sporto sk red.-Vytautas Geruliaitis
Laikraščio meninę pusę tvarko dail. VACLOVAS RATAS
Redakcija ir administracija: (13b) Augsburg-Hochfeld, Baltic DP Camp.
Atskiro Nr. kaina 2 RM.

Žiburiai

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo bibliotekos

Nr. 13 (123) AUGSBURGAS, 1948 M. BALANDŽIO MĖN. 3 D. IV METAI

NUOLATOS TURIME BUDĖTI

PRADĖTĄ KOVĄ TĘSTI IR LIGI GALUTINO LAIMĖJIMO IŠTVERTI

PAREIŠKĖ LIETUVOS ATSTOVAS PRANCŪZIJOJ DR. S. A. BAČKIS

Dr. S. A. Bačkis kilimo yra šiaurės aukštaitis, ūkininko sūnus. Gimnaziją baigė Panevėžyje 1925 m. ir, pabuvęs kiek Kauno universitete, išvyko Paryžiun, kur Sorbonnoje studijavo aukštuosius teisės mokslus, o 1930 m. gavo Tarptautinių Mokslų Instituto diplomą. Vėliau, nors ir eidamas svarbias ir atsakingas pareigas diplomatinėje tarnyboje, gilino žinias ir 1943 m. pavasarį Paryžiaus Universitete įgyjo teisių daktaro laipsnį už darbą „Lietuvos ir Šv. Sosto konkordatas".

Nuo 1930 m. dr. S. A. Bačkis yra Užsienių Reikalų Ministerijos tarnyboje. Iki 1938 m. dirbo ministerijos centre, pradžioje politikos departamente, vėliau buvo užsienio reikalų ministerio asmens sekretorium. 1938 m. skiriamas Lietuvos Pasiuntinybės Paryžiuje pirmuoju sekretorium ir netrukus patarėju. Nuo 1943 m. rudens jam tenka perimti labai sunkias ir atsakingas Lietuvos Atstovo Prancūzijoje pareigas, o susikūrus BALFui — pakviečiamas būti ir BALFo Įgaliotiniu Prancūzijoje.

Būdamas Užs. Reik. Ministerijos centre dr. S. A. Bačkis nuo 1934 m. iki paskyrimo Paryžiuje dalyvavo visose Pabaltijo Santarvės Užs. Reik. Ministerių konferencijose, kaip generalinis Lietuvos delegacijos sekretorius, o nuo 1935 m. Tautų Sąjungos plinaties posėdžiuose, kaip gen. sekretorius ir delegatas-pavaduotojas. Jo nuopelnai diplomatinėje tarnyboje buvo aukšti įvertinti, už ką dr. S. A. Bačkis buvo apdovanotas Lietuvos Italijos, Latvijos ir Švedijos vyriausybių ordinais.

Mūsų tautos nelaimės metu dr. S. A. Bačkis yra parašęs eilę straipsnių prancūzų spaudoje, gindamas Lietuvos bylos reikalą ir iškeldamas lietuvių tautai padarytą neteisybę. Malonu pažymėti, kad dr. S. A. Bačkis gyvai ir jautriai stebi tremtinių gyvenimą kultūrinį darbą bei spauda ir kartų išgyvena mūsų vargus ir siekimus.

Ryšium su 30-ties metų Lietuvos Nepriklausomybės Paskelbimo Sukaktim ir paskutiniaisiais tarptautiniais įvykiais Jūsų korespondentas atsilankė pas Lietuvos Atstovą Prancūzijoje, Dr. S. A. Bačkį, kuris maloniai sutiko pasisakyti aktualiais klausimais.

— Kokia yra dabartinė, Tamstos nuomone, Lietuvos politinė padėtis, turint galvoje paskutiniuosius tarptautinius įvykius ir pastangas taikai sukurti?

— Dėkoju už malonų kreipimąsi ir prašau perduoti lietuvių tremtinių spaudai nuoširdžius mano linkėjimus. Kiek liečia mano atsakymus, noriu pabrėžti, kad tekalbu asmeniniu vardu ir tereiškiu asmeninę nuomonę. —

Pradžioje keletas konstatavimų. Teisiškai Lietuvos Valstybė tebegzistuoja, Lietuvos Pasiuntinybės ir Konsulatai tebeveikia, Lietuvos įstatymai, Lietuvos pasai tebegalioja ir visi tebeturime Lietuvos pilietybę. Lietuva yra tik Sovietų Sąjungos okupuota. Nėra jokios tarptautinės sutarties, kuri būtų nustačiusi naują Lietuvos politinį, teritorinį bei juridinį statusą. Nė viena didžiųjų valstybių nepripažino Lietuvos inkorporavimo į Sovietų Sąjungą, o J.A.V. net raštais teisme pareiškė, kad nepripažįsta Sovietų įvestų įstatymų Baltijos kraštuose. Praktiškai SSSR alina mūsų kraštą, naikina mūsų tautą ir mes nieko daug negalime tėvynėje esantiems padėti. Sovietų Sąjunga daro visa, kad patys lietuviai, svetimosios valstybės, tarptautinės organizacijos sutiktų su faktinąja padėtimi ir pripažintų Lietuvą ir kitas jos kaimynes — Latviją ir Estiją — jos dalimi. Nuolatos turime būdėti, pradėtą kovą tęsti ir ligi galutino laimėjimo ištverti.

Toliau pažvelkime į paskutiniuosius įvykius — komunistų įsigalėjimą Čekoslovakijoje ir istorinę Europai ir Vakarų pasauliui 1948.3.17 dieną, kada buvo pasirašyta penkių Vakarų Valstybių sutartis Briuselyje ir kada Trumanas pasakė J.A.V. bendrame Senato ir Atstovų Rūmų posėdyje kalbą, pagal kurios dvasią, atrodo, J.A.V. Vyriausybė yra pasiryžusi laisvę ir nepriklausomybę ginti tų Europos Valstybių, kurios dar laisvos ir neleisti komunizmui Skandinavijos Valstybėse, Suomijoj, Italijoj ir Graikijoj įsigalėti. Su šiais įvykiais reikia ypatingai sieti š. m. balandžio 18 d. Italijos visuotinius rinkimus. Visi šie įvykiai yra susiję. Kaip 1940 m. Prancūzijos greitas okupavimas priklausė nuo Italų laikysenos, taip dabar Europos likimas priklausys nuo Italijos rinkimų ir jų pasekų. Kaip 1939 m. Europos likimas priklausė nuo Sovietų laikysenos, taip dabar Europos likimas priklausys nuo Sovietų Rusijos siekimų ir J.A.V. laikysenos. Rytų ir Vakarų pasauliai nustato savo pozicijas.

Mums aišku, kad Sovietų Rusija turimų pozicijų neužleis, kad ji stengsis jose įsistiprinti ir dar savo pozicijas gretimose srityse stiprins. J.A.V. ir kitos laisvųjų Vakarų valstybės mano, kad joms arčiau susijungus, kariškai sustiprėjus — savaime susidarys pusiausvyra prieš Sovietų Sąjungą ir šioji aprims. Vakariečiai mano, kad per Vakarų Europos ekonominę, politinę ir militarinę sąjungą bus įtaigoja taiką išlaikyti ir ją sustiprinti. Mums aišku, ko Sovietų Sąjunga nori, kaip lygiai aišku, kad JAV ir Vakarų Europos valstybės būtų gal pasirengusios net paaukoti liqi šiol pavergtas tautas ir teginti tik dabar dar esančias laisvas valstybes, kad tik taika būtų išlaikyta . . .

Lietuvos likimas ir mūsų likimas yra ankštai susijęs su JAV laikysena, Briuselio 48.3.17d. sutartim ir Italijos 48.4.18d. rinkimais bei eventuaiaus Triesto Italijai grąžinimo pasėkomis, Graikijos įvykiais. Jei Sovietų Sąjunga laikytų tikslinga sutramdyti komunistų partijų agresingumą Italijoje, Prancūzijoje ir aptramdytų kai kuriam laikui savo ekspansijos užmačias — taika, nors neteisinga ir šluba vegetuotų ir laikytųsi, kol SSSR tą „pusiausvyrą" laikytų sau naudinga. Jei Suomijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Graikijoje bei Austrijoje Sovietų Sąjunga veiks ekspansijos kryptimi — dabartinė taika neišsilaikys.

Sovietų Sąjungos planai galutinai greit visiems paaiškės. Sunku pasakyti, kuria kryptimi įvykiai eis, bet tikiu, kad šių metų įvykiai pasuks Lietuvai palankia kryptimi. Jei jie pasuktų mums nepalankia kryptimi, tada turėsime pripažinti, kad mūsų padėtis liktų kelliolikai metų neaiški. Tuo tarpu taip galvodami nepamirškime, kad Vakarų Valstybės nervingai skubina kariškai stiprintis.

— Kokie yra artimiausi lietuvių tautos uždaviniai Tėvynėje ir už jos sienų?

— Keblu ir sunku į šį klausimą atsakyti. Asmeniškai į tuos dalykus taip žiūriu.

Artimiausius lietuvių tautos uždavinius tėvynėje gali nustatyti tik ten gyveną lietuviai. Lietuvių tautos uždavinius užsienyje tegali nustatyti tik užsienyje esą lietuviai. Lietuvių tautos dalis, tėvynėje likusi, šiandien yra perdaug dideliuose pavojuose, kad kas lietuvių iš užsienio laikytų tikslinga ir galima jai nurodymus duoti. Lygiai negalima būtų tikėti, kad likusi tėvynėje lietuvių tautos dalis kam nors užsienyje duotų nurodymus, kaip ir ką reikia daryti. Panašios rūšies dalykas tegalėtų būti piktos provokacijos ar lakios fantazijos padaras. Tik lietuviai užsienyje yra laisvi ir drąsiai gali pareikšti, ko lietuvių lautą nori. Tik jie gali būti visos savo tautos nuomonės reiškėjai, neįstatydami gyvenančių tėvynėje į pavojų. Jie gali kalbėti už savo tautą, būdami tikri, kad jie neklysta ir teisingai supranta bei išreiškia visos tautos aspiracijas, teigdami, kad lietuvių tauta nori būti laisva ir nepriklausoma.

Gyvendami užsienyje, turime suprasti, kad mes neturime daryti nieko, kas tėvynėje esantiems galėtų pakenkti. Nieku gyvu mes negalime tėvynėje esančių vardu kalbėti ir jais operuoti. Tegalime rašyti ir skelbti tai, kokia tvynėje, pagal mūsų žinias, padėtis. Šioje srityje mes visi, mūsų laikraščiai, p.p. redaktoriai ir žurnalistai turim suprasti, kokias baisias pasekas gali turėti mūsų pateiktos neatsargiai žinios, žodžiai, ar paleistos sensacijos. Vykstą Europoje įvykiai juk puikiai parodo, kad sovietinis rėžimas nepasikeitė ir jis tebeveikia, kaip veikė pirmosios okupacijos metu pas mus. Ta proga pravartu paminėti kitų užimtų kraštų valstybės vyrų laikyseną, ypač Nagy ir Mykolaiczik atvėjus, tai yra asmenų, kurie neseniai savo kraštus paliko, turėję ten svarbiausius postus. Šiandieną jie veikia tiktai kaip partijų lyderiai, žinomos asmenybės ir jų pareiškimų nieks neginčija. Gyveną laisvėje lietuviai turim atlikti tą uždavinį, kurį likimas mums skyrė — kovoti už savo brolių laisvę, kasdien ją prie jų artinti ir ją jiemę gražinti. Šūkis „tas laisvės nevertas, kas negina jos" — amžinai mums turi priminti mūsų artimiausius uždavinius. Smulkmenų neprecizuojų, nes visi mes esame pakankamai sąmoningi ir žinome, kas reikia atlikti.

— Kaip Tamsta vertini vadovaujančių Lietuvos išlaisvinimo akcijai veiksnių, kaip Lietuvos Pasiuntinių, VLIK-o ALT-o etc pastangas ir žygius laisvei atgauti? —

Galime džiaugtis, kad užsienyje turime prityrusius diplomatus, politikus, visuomenininkus, žurnalistus. Tiek mūsų Pasiuntiniai, tiek VLIK-as, Vykdomoji Taryba ir ALT-as in corpore, yra prityrę valstybės reikaluose asmens, kurių nėreikia patriotizmo ar valstybinio sąmoningumo bei politinės išminties mokyti. Kadangi man gal daugiau negu kam kitam teko patirti, ką minėti veiksniai yra padarę, ar laimėję, todėl būčiau neteisingas, jei nepasakyčiau, kad visi Tamstos suminėti veiksniai bei kiti, kurie su jais savo veiklą koordinuoja, yra atlikę ir atlieka tai, ką galėjo bei kas reikalinga buvo padaryti. Jie visa atliko su didžiausiu pasiaukojimu, atsidėjimu, kompetencija, patriotizmo ir diskrecijos vedami. Negalime abejoti, kad jie teisingu keliu eina ir neveltui tėvynės priešai visa daro, kad juos likviduotų ar diskredituotų.

Visų šių veiksnių veikla kryžiuojasi, viena kitą palaiko, sustiprina bei paremia. Nepamirškme, kad visi šie veiksniai savo kilme, prigimtimi ir paskirtimi yra vieni nuo kitų nepriklausomi ir veikia savarankiškai, bet jie derina savo veiklą ir jų visų tikslas — Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė. Visų šių veiksnių suderintos ir vieningos pastangos bei žygiai parodė nepaprastą lietuvių tautos ryžtingumą kovoti ligi galutino laimėjimo. Visi šie veiksniai yra žinomi tarptautinėje plotmėje ir yra įsigiję jau de facto juridinio asmens teises lietuvių tautos vardu veikti. Žinoma, pasitaiko ir negerovių — reikia jas pataisyti, bet asamomis aplinkybėmis, daugiau negu bet kada, turime vieni kitus paremti ir parodyti vieni kitiems pakankamai tolerancijos ir lojalumo. To iš mūsų reikalauja Sibire kenčiantieji ir tėvynėje kovojantieji kurie dižiausią auką ant tėvynės aukuro deda.

— Kokia, Tamstos nuomone, bus būsimos laisvos Lietuvos padėtis tarptautiniuose santykiuose?

— Dar per anksti į tai atsakyti. Viskas priklausys nuo įvykių ir nuo tarptautinės Europos konjunktūros. Esu linkęs manyti, kad būsimos Lietuvos padėtis skirsis gal kiek nuo prieškarinės Lietuvos. Ir tai dėlto, kad visų tautų santykiuose pastebimas didesnis bendradarbiavimas ir juntamas visų didesnis vienų nuo kitų priklausomumas.

— Ar yra duomenų manyti, kad Lietuvos klausimas galėtų artimoje ateityje iškilti tarptautinėje politinėje plotmėje?

— Viskas priklausys nuo įvykių raidos, nes jie šiandien lemia. Atsakydamas į pirmąjį Jūsų klausimą, jau minėjau, kad viskas priklausys nuo Sovietų taktikos ir užmačių. Jei jie eis ekspansijos kryptimi — mūsų klausimas greičiau iškils, jei nuolaidų keliu — mūsų klausimas negreit galės iškilti.

— Kokia Tamstos nuomone bus būsimos laisvos Lietuvos vidaus santvarka?

— Tuo tarpu mums tai dar nėra aktualu, bet reiktų, kad kompetentingi asmens tuo rūpintųsi. Mes visi norime, kad mūsų būsimoji vidaus santvarka būtų kuo tobūliausia, kad Lietuva būtų tikrosios demokratijos gražiausias pavyzdys. Kaip pilietis, manyčiau, kad pagrindiniais dėsniais, kurių pereinamane laikotarpyje ir vėliau reikėtų laikytis, galėtų būti šie nuostatai: tik įstatymo keliu reformuoti Lietuvos gyvenimą ir nešti į ji tikrosios demokratijos principus; tik teismo keliu nusikaltusius tautos ir valstybės interesams bausti; kiek galima greičiau pravesti tikrai demokratinius rinkimus, kur visi lygiomis galėtų dalyvauti ir kiek galima greičiau priimti Konstituciją. Būsimosios Konstitucijos nuostatuose turėtų būti išlaikyta pusiausvyra tarp laisvės ir autoriteto principo, tinkamai apsaugotos žmogaus teisės, sutvarkyti darbo ir kapitalo santykiai, nustatyti privatūs ir viešieji interesai, išlaikyta pusiausvyra tarp socialinio teisingumo ir tautinio solidarumo bei tarp tautos interesų ir tarptautinio bendradarbiavimo principo. Reikėtų pagalvoti ir apie administracinių aktų kontrolės reikalą bei apie įstatymų konstitucinąumą sprendžiantįjį organą. Tai tik keletas minčių. Būsimosios Laikinosios Vyriausybės turėtų jau panašiais ar tobūleniais dėsniais vaduotis.

— Kaip prancūzų visuomenė, politiniai sluoksniai ir spauda vertina Lietuvių tautos pastangas laisvei atgauti?

— Tegaliu tik savo įspūdžius pasakyti. Atrodo, kad visi aukščiau suminėti prancūzų sluoksniai yra gerai informuoti Lietuvos ir lietuvių klausimais. Jie reiškia mums simpatijų, nuoširdžiai mus užjaučia, domisi mūsų krašto padėtimi, interesuojasi mūsų visur vedama kova ir gėrisi gera mūsų organizacija, vieningumu bei nepalaužiama valia visur kovoti už tautos išlaisvinimą. Dažnai jie apgailestauja, kad dėl tarptautinės dabartinės padėties negali mums daugiau padėti.

— Kokie yra lietuvių-prancūzų santykiai ir kokia yra prancūzų nuomonė apie lietuvius? Kur daugiausia Prancūzijoje lietuviai yra susibūrę? —

Tuo tarpu tie santykiai yra tik kultūrinio, visuomeninio ir individualinio pobūdžio. Jie yra labai nuoširdūs ir labai tvirti bei geri. Kaskart jie yra plečiami ir gilinami.

Prancūzų nuomonė apie lietuvius priklauso nuo lietuvių, kurie su jais susiduria ir kaip šie jiems užsirekuomenduoja. Kiek patiriama, lietuviai turėjo ir turi gerą vardą kaip darbštūs, padorūs, teisingi ir garbingi žmonės. Daugiausia lietuvių yra Paryžiuje, jo apylinkėse, Strasburge, apie Villeruptą; dabar atvyksta lietuvių darbams ir Lillės bei Metzo rajonuosna.

— Kokie yra lietuvių santykiai su Prancūzijoje esančiais kitais svetimšaliais?

— Tie santykiai yra individualiniai, bet jie yra draugingi, geri ir tvirti. Jaučiamas nuoširdus noras vieni kitiems padėti, bendradarbiauti. Ypač tie santykiai yra gyvi su artimaisiais kaimynais ir tais svetimšaliais, kurių kraštai yra panašioje padėtyje, kaip Lietuva. Praktiškai dažniausiai tariamasi pabėgėlių teisinės padėties ir materialinės pagalbos klausimais.

— Ar lietuviai yra prisidėję prie prancūzų tautos pastangų išlaisvinant iš vokiečių okupacijos? —

— Atsižvelgiant į mažą lietuvių skaičių Prancūzijoje, lietuviai proporcingai nuo 1939 metų yra labai daug prisidėję prie kovos už Prancūzijos laisvę. Daug lietuvių žuvo kovos lauke ir daug jų yra apdovanoti aukščiausiais kariškais pasižymėjimo ženklais. Ta proga reikia pabrėžti dar ir tai, kad labai daug lietuvių Anglijos, JAV ir Kanados karių eilėse kovojo Prancūzijos karo lauke tiek per aną karą, tiek per dabartinį. Ir šiandieną daugiau šimto lietuvių kovoja Indokinijoje. Prancūzai aukštai lietuvį karį vertina. Įdomu pažymėti tokia smulkmena-neseniai lietuviai kariai, paėmę vietnamiečius į nelaisvę, rado pas juos šautuvų su Ginklų Fondo užrašais . . .

— Kokia yra Prancūzijos lietuvių materialinė ir moralinė padėtis? Kokie yra santykiai su I. R. O. ir kitomis tarptautinėmis organizacijomis?

— Lietuvių teisinė ir materialinė padėtis bei moralinė savijauta Prancūzijoje yra pakenčiama. Ekonomiškai tuo tarpu Prancūzija dar nėra tvirtai ant kojų atsistojusi. Dėl to ir lietuviai vis nesiryžta čia gausiau įsikurti.

Kiek liečia IRO, tai čia gyveną lietuviai mažai naudojasi jos globa, nes jie, kaip ir kitų kraštų emigrantai, geriau nori tiesioginiai reikalus su Prancūzų įstaigomis turėti, negu per IRO į jas kreiptis. Kada IRO oficialiai pradės veikti, tada gal lietuvių santykiai su ja sustiprės. Iš kitų tarptautinių institucijų paminėtina Secours Catholique International, YMCA, Internat. Relief Rescue Com., Union Internationale de Secours aux Enfant, Comité International pour le placement des Intelectuels Rėfugiės, Tarptaut. Raudonojo Kryžiaus Komitetas bei grynai amerikoniškos organizacijos, su kuriomis lietuviai palaiko santykius, ar yra jų materialiai remiami.

— Tamsta einate taip pat ir BALF-o įgaliotinio pareigas. Įdomu, kiek ir kaip BALF-as šelpia Prancūzijos lietuvius?

— Nuo 1945 m. pradžios ligi šiol BALF-as yra nepaprastai daug lietuvius Prancūzijoje sušelpęs pinigais, maistu ir drabužiais. Jo valdmuo Prancūzijos lietuvių gyvenime yra milžiniškas. Tas šalpos darbas ir toliau yra varomas.

— Kokia yra Tamstos nuomonė apie lietuvių, esančių Vokietijoje, kultūrinį darbą ir spaudą?

— Žaviuosi lietuvių tremtinių kultūriniu gyvumu ir pajėgumu. Gyvendami sunkiose sąlygose, jie nepaprastai daug padarė mokslo, meno, literatūros ir spaudos srityse. Ką tik išėjęs žurnalo „Chemins du Monde" 3—4 nr., skirtas D. P. („Personnes Dėplacėes"), kur yra prof. J. Brazaičio straipsnis apie lietuvių D. P. kultūrinę veiklą labai gražiai atvaizduoja lietuvių tremtinių gyvenimą ir darbus. Mūsų „Dievo paukšteliai" pagrįstai gali didžiuotis, kad visur pasaulinėje spaudoje su simpatija ir pagarba minimas lietuvio tremtinio vardas.

— Kokia Tamstos nuomonė apie tremtyje esančius lietuvius, jų darbus, gyvenimą ir pastangas bendroje lietuvių tautos išlaisvinimo kovoje?

— Lietuviai, atsidūrę tremtyje, suprato atsakomybę, kurią jie neša už save, savo tautą ir valstybę. Jie beveik visi įrodė užsieniečiams, su kuriais jie susidūrė, kad lietuvis tremtinys yra žmogus vertas ne pasigailėjimo, pašalpos ar išmaldos, bet simpatijos, pagarbos ir laisvės. Per trejis metus Lietuvos bylai ir vardui išgarsinti lietuvių tremtinių įnašas yra nepaprastai vertingas. Jie savo energija, ištverme ir ryžtingumu išryškino pasauliui mūsų tautos kančias ir nepalaužiamą jos valią kovoti už laisvę ir nepriklausomybę. Kaip sunkus bebūtų tremties ir laisvės kovų kelias, bet mūsų tvirtos ir vieningos pastangos padės Lietuvai garbingai užimti savo vietą laisvųjų tautų tarpe. **Z. U.**

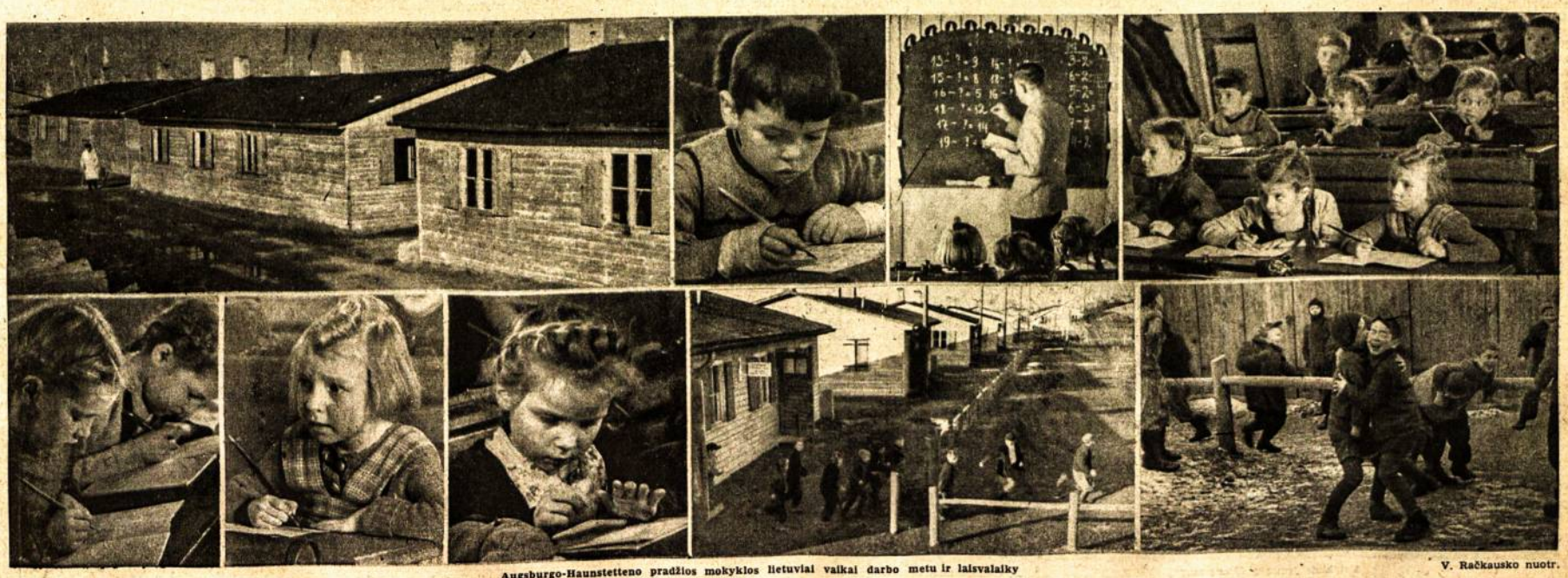

Augsburgo-Haunstetteno pradžios mokyklos lietuviai vaikai darbo metu ir laisvalaiky

V. Račkausko nuotr.

Lietuvos teismai ir okupacija

KAJETONAS JUODUPIS

DIKTATŪRINIS režimas turi labai greitą ir lankstų įstatymų leidimo bei jų keitimo būdą: be ilgų ir vilkinančių parlamento diskusijų vieno ar dviejų asmenų parašais greit ir lengvai įstatymai priimami bei paskelbiami. Toks įstatymų leidimo būdas yra patogus valdantiesiems, nes kiekvienu reikalingu momentu gali pasirodyti naujas įstatymas, tačiau valdomiesiems ne visada būna naudingi tokie greit išleisti įstatymai.

Vokiečių okupacinė valdžia Lietuvos gyvenimą tvarkė daugiausia vieno asmens — komisaro pasirašytais potvarkiais. Tokių potvarkių tikslas buvo aiškus — jie turėjo tarnauti nacionalsocializmo ir Reicho stiprinimui, o į vietos gyventojų reikalus nebuvo atsižvelgiama. Tačiau, nenorėdami savo siekimus viešai demaskuoti ir tikėdamiesi apgausią lietuvių tautą, okupantai dažnai vengdavo patys keisti ar naikinti Nepr. Lietuvos įstatymus, bet versdavo pačius lietuvius tai padaryti per savivaldos organus.

Vykydami Lietuvoje vokiečių kolonizaciją, okupantai teisės srityje laikė vienu iš savo svarbesnių tikslų — Ipotekos įstatymo pakeitimą. Pirmiausia pareikalavo, kad ipotekos knygos būtų vedamos vokiečių ir lietuvių kalbomis ir kad abu tekstai būtų autentiški (lygiaverčiai). Prieš šią germanizacijos užmačią pasipriešino Teisingumo Vadyba. Įrodinėdama kad nėra paruoštų tarnautojų, galinčių abiem kalbom ipotekos knygas vesti, ir motyvuodama įvairiom kitokiom techniškom kliūtim, Teisingumo Vadyba užvedė su okupantų įstaigom, Ipotekos įstatymo pakeitimą vilkindama, susirašinėjimą. Okupantai įtikinėjo Teisingumo Vadybą, kad latviai ir estai esą ipotekos knygų vedimą pakeitę pareikalauta prasme, o lietuviai nuo kaimynų esą atsilikę net ir teisės srityje. Kai ir tie „rimti" argumentai neįtikino ir nesuviliojo pakeitimą padaryti, tai pagaliau Generalkomisariato juridinis skyrius įspėjo Teisingumo Vadybą, kad jos nurodyti motyvai, dėl kurių nepakeistas Ipotekos įstatymas, esą vertinami kaip vilkinimas politiniais sumetimais, o Teisingumo Tarėjas dėl to buvo apskųstas Ostlando Generalkomisarui Rygoje. Tačiau, subyrėjus Rytų frontui, šis klausimas liko neišspręstas okupantų pageidauta prasme. Tokiu būdu Teisingumo Vadybai vilkinant klausimo išsprendimą, ši tyli lietuvių teisininkų kova buvo laimėta ir Ipotekos įstatymas liko nepakeistas.

Vokiškieji okupantai labai intensyviai kirto Lietuvos miškus ir miško medžiagą išgabendavo arba vietoj panaudodavo karo reikalams. Vietos gyventojams miško medžiagos gauti buvo nelengva, todėl padidėjo sauvališkas miško kirtimas. Pagriežtinimui kovos su sauvališkais miško kirtimais buvo parengtas Baudž. Statuto 624—627 straipsnių pakeitimo projektas, kurs rado pritarimo Generalkomisariate ir buvo pateiktas Teisingumo Tarėjui, kad jis paskelbtų šį Baudž. Statuto pakeitimą. Teisingumo Tarėjui atsisakius keisti Baudž. Statutą ir pareiškus protestą dėl tokio pakeitimo, taip ir liko pakeitimas nepadarytas, o tik kai kurios žinybos savo patvarkymais apskričių viršininkams leido tam tikrais atvejais imtis administracinių priemonių prieš sauvališkus miško kirtimus.

Ne visada toks Teisingumo Vadybos pasipriešinimas sutrukdydavo okupantams jų sumanytą naujovę teisės gyveniman įvesti. Okupantams reikalingi ir naudingi įstatymai — potvarkiai jų pačių buvo leidžiami bei keičiami, neatsižiūrint, ar tam pritarė ar nepritarė Teisingumo Vadyba.

Štai, prireikė pakeisti mirties bausmės vykdymo būdą, o kad tai būtų įteisinta ir apiforminta — turėjo būt pakeistas Baudž. Statuto straipsnis, kurs nustato, kaip toji bausmė turi būti vykdoma. Tarėjui atsisakius ir šį pakeitimą pasirašyti, jis vis dėlto buvo paskelbtas pačių okupantų Generalkomisariato Amtsblate.

Baudž. Proceso Įstatymo pakeitimu buvo praplėstos policijos teisės, leidžiant policijos pareigūnams kai kuriuos tardymo veiksmus atlikti, kuriuos anksčiau tik tardytojai galėdavo atlikti (pav. lavono skrodimas). Prokūratūros teisės tuo pakeitimu irgi buvo praplečiamos (bylų revizijos reikalu ir kt.) ir — pakeičiant visą eilę Baudž. Proc. Įstatymo straipsnių — buvo suprastinama ir karo sąlygoms pritaikoma baudž. teisenos tvarka. Teisingumo Tarėjui atsisakius šį pakeitimą pasirašyti ir paskelbti, 1944 metų pavasarį pakeitimas buvo paskelbtas Generalkomisaro Amtsblate ir įsakyta pakeitimu teismo įstaigoms vadovauti.

Teisingumo Vadyba buvo labai santūri potvarkių leidimui. „Savivaldos Žiniose" Teisingumo Vadybos iniciatyva paskelbti potvarkiai lietuviams buvo priimtini, kaip tai: kai kurių civilinių bylų sustabdymo reikalu, mažos reikšmės — ir nesant viešo reikalo baust — nusikaltimų nebaudimo reikalu, Apeliacinių Rūmų revizinės teisės reikalu, kalėjimų tarnautojams administracinio baudimo reikalu ir kit.

Teisingumo Tarėjui plačiai panaudojant malonės teisę ir praktikuojant sprendimų vykdymo sustabdymą, daugeliui pilėčių buvo padėta išvengti bausmės atlikimo anų laikų žiauriose kalėjimo sąlygose. Paskutiniais okupacijos mėnesiais malonės teisės panaudojimas buvo dar labiau praplėstas — beveik visoms byloms, kur tik buvo galima nuo bausmės atleisti. Bylose dėl nusikaltimo ūkiui (ypač dėl naminės degtinės varymo) okupantas buvo pasilikęs sau teisę tarti galutinį žodį, tačiau ir tuo atveju savo tikslo jis nepasiekė, nes daug tokių bylų — sustabdytais sprendimų vykdymais gulėjo be eigos Teisingumo Vadyboje. Lietuviškieji teismai už naminės degtinės varymą baudė ne todėl, kad okupantai rėkė, jog naikinami pergalei brangūs duoniniai javai, bet vien tik vadovaudamiesi lietuviškais — tautiniais interesais. Naminė degtinė labai kenkia žmonių sveikatai ir dorovei. Plintant naminės gamybai ir jos vartojimui, didėjo muštynių bei kitokių kriminalinių nusikaltimų skaičius, ir dėl to ne vienas Lietuvai brangus tautietis per anksti į kapus nukeliavo. Todėl kovoti su ta negerove buvo lietuviškųjų teismų pareiga.

Lietuviškųjų teismų sprendimų vykdymas, ypač civilinėse bylose dėl žemės valdymo, dažnai susijaukdavo pasipriešinimo iš vokiškųjų kreisleiterių arba žemės ūkio vadovų (Landwirtschaftsfuehrer). Daug buvo atsitikimų, kad nesąžiningi nuomininkai ar asmens, gavę progos užvaldyti ištremtų bei karo metu žuvusių asmenų nekilnojamąjį turtą, nesidavė liet. teismo sprendimu (globos įstaigos ar kitais atsitikimais) nušalinami nuo svetimo turto valdymo. Tokie nesąžiningi asmens papirkdavo (dažniausiai už bonką degtinės) nacį žemės ūkio vadovą, o tas — visa savo partiečio galia pasipriešindavo ir neleisdavo lietuviškojo teismo sprendimo įvykdyti. Po dažnų intervencijų ir po didelių pastangų Teisingumo Vadybai pavyko ir šiuo atveju laimėti. Generalkomisariatas uždraudė vokiškiesiems apskričių žemės ūkio vadovams kištis į lietuviškųjų teismų civilinių bylų sprendimų vykdymą.

Taip gi tenka paminėti, kad okupantų buvo nustatyta, jog, skiriant teisininkus pareigoms, turi būti atsiklausta Generalkomisariato ir laukiama jų pritarimo — aprobatos, Tačiau Teisingumo Vadyba visiškai nesiskaitė su tais reikalavimais. Advokatų judėjimas nebuvo skelbiamas „Savivaldos Žiniose", tai jų skaičiaus okupantai ir negalėjo suvokti. Okupantų pareiškimu, Kaune nuo darbo prievolės laisvų advokatų tegalėjo būti iki 40, o tikrai — jų buvo daugiau kaip 130.

Okupantų noras lietuviškuosius teismus bei teisininkus užnuodyti nacionalsocializmo skleidžiamomis idejomis ir pačius lietuvius teisininkus panaudoti tautos duobkasiais surado, kad ir tylų, bet kietą pasipriešinimą, todėl okupantų įtaka Teisingumo Vadyboje ir liet. teismuose buvo nežymi, o ir ta pati tebuvo prievartingo spaudimo pasekmė. Išdavikų teisininkų tarpe okupantai nerado. Kada pirmieji lietuviai nacių kankiniai buvo gabenami į koncentracijos lagerius, jų tarpe buvo ir Teisingumo Tarėjas teis. M. Mackevičius, o jo pareigas perėmęs teis. B. Ivanauskas, prieš tai vadovavęs Vilniaus Apygardos Teismo Baudžiamajam skyriui ir su kitais to teismo teisėjais sprėsdamas žydų teises ginančias bylas (Fainų žudikų ir kitų) — jau 1941 metais teismo sprendimais buvo deklaravęs savo antinacinį nusistatymą. Abu teisininkai iš nedėkingų teisingumo tarėjo pareigų išėjo kaip aiškūs lietuviai patriotai, kovoję už sveikos teisininkų ir visos Lietuvos gyventojų teisinės dvasios išlaikymą.

J. E. vysk. dr. V. Padolskis moksleivių ateitininkų žiemos stovykloj Obersdorfe 1948. 1. 4. d. vakarienės metu. MAS vadovybės tarpe. P. Jurkšto nuotr.

LTB CENTRO KOMITETO ATSTOVAI VYRIAUSIAME USA KARIUOMENĖS ŠTABE

Š. m. kovo m. 24 d. buv. LTB Centro Komit. pirm. Dr. A. Gylys audiencijoj Kar. Štabe pranešė naujo Centro Komiteto sudėtį ir pristatė naująjį Centro Kom. pirmininką P. Gaučį ir vicepirmin. A. Kalvaitį, kaipo LTB santykiams su Kariuomenės štabu reprezentantus. Štabo atstovams buvo įteiktas atatinkamas raštas. Vizitas užtruko apie dvi valandas. Pasikalbėjime buvo paliesti šie mum rūpimi klausimai:

— Yra pasklidę tarp DP gandų, kad mes būsime perkelti į Pietų Prancūziją.

— Tokių žinių štabas visai neturi ir pirmą kartą tokius gandus girdi.

— Ar yra numatytas koks planas, reikalui esant, DP evakuoti į saugesnes vietas?

— Eventualių sukrėtimų atveju DP nebus užmiršti.

— Pagal veikiančius potvarkius DP asmenų judėjimas yra suvaržytas, o tuo tarpu vokiečiai gali laisvai keliauti iš Britų į Amerikiečių zoną ir atbulai. Ar negalima DP leisti laisviau judėti?

— DP asmenų judėjimas zonose nėra varžomas, bet tarpzoninis judėjimas yra varžomas, nes kiekviena okupacinė kariuomenė, kurios žinioje yra DP, turi turėti jų kontrolę. Reikalui esant, DP gali gauti leidimus vykti į kitas zones.

— Kartais leidimo gavimas užtrunka ilgą laiką ir gautas leidimas jau nebetenka savo vertės.

— Apie tokius atsitikimus reikia pranešti mums ir mes duosime tuo reikalu konkrečių patvarkymų.

— Pagal dabar veikiančius nuostatus turime didelių sunkumų išgauti išvažiavimo leidimus exit permit.

— Nuo š. m. kovo m. įsteigti tam tikri biūrai, vad. GTB Branch Office. Jie veikia Wiesbadene, Miunchene ir Stuttgarte. Nauju potvarkiu visi turį teisę į juridznę IRO globą galės kreiptis į minimus biurus.

— Būna atsitikimų, kad DP giminės gyveną P. Amerikoje prisiunčia darbo sutartis arba pasižada apmokėti už jų keliones. Kadangi Vokietijoj nėra P. Amerikos valstybių konsulatų, DP negali pasinaudoti tų giminių pasiūlymais. Ar ateityje bus įsteigti P. Amerikos valstybių konsulatai Vokietijoj?

— Iki šiam laikui P. Amerikos valstybės, išskyrus Braziliją, kuri turi didelius planus DP, įkurdinimui Brazilijoj, nepareiškė noro ar susirūpinimo DP asmenimis. Išgauti leidimą nuvykti pas Argentinos konsulą Šveicarijoj ar kitur ir ateityje nebus lengva, kol šis reikalas vienaip ar kitaip susitvarkys. Tuo tarpu šiuo keliu DP asmenims į P. Ameriką beveik neįmanoma.

— Vokiečių spaudoje teko pastebėti, kad eventualios vokiečių markės devaluiacijos labai nukentėsią vokiečių pabėgėliai, jau anksčiau netekę viso savo turto. Mes DP esame dar blogesnėje būklėje, nes netekome netik turto, bet ir tėvynės. Mes taip pat norėtume reikšti savo pretenzijų.

— Jei bus paskelbtas įstatymas apie valiutos pakeitimą, tai jis palies visus lygiai. Bet jeigu bus daromi kokie palengrinimai vokiečių pabėgėliams, tai bus atsižvelgta ir į DP.

— Pagal naujus potvarkius DP privalo deponuoti jų turimą svetimą valiutą ir brangenybes. Kokios yra garantijos, kad visa tai bus grąžinta, turint galvoje anksčiau išleistą Vokietijos gyventojams potvarkį, pagal kurį visi privalėjo svetimą valiutą atiduoti į bankus ir už dolerį gavo po 10 RM.

— Pagal naują potvarkį DP deponuoja esamą pas juos svetimą valiutą ir brangius metalus, išskiriant daiktus padarytus iš aukso, kaip pav. žiedai, laikrodžiai ir kt. ankstybesnis įstatymas su šituo potvarkiu nieko bendra neturi. Deponuoti pinigai bus grąžinti DP, kai bus patiektas pažymėjimas, kad jis išvyksta. 30 dienų prieš išvykimą jam bus grąžinta.

— Kaip yra su tautinių komitetų pripažinimu? Paskutinėje IRO spaudos konferencijoje buvo pareikšta, kad IRO pripažinsianti tautinius komitetus, jeigu jų statutai neprieštaraus IRO Konstitucijai.

Blombergo skautai su savo stovyklos vadovybe

— Tuo tarpu tautiniai komitetai formaliai nebus pripažinti. Bet jums durys yra atviros. IRO pranešdama apie pripažinimą turėjo galvoje, kad atskirų tautybių reprezentacijos turėtų būti subordinuotos IRO statutui ir neišeitų iš jo ribų.

— Ryšium su kova dėl negerovių mes turime pabrėžti, kad dabar veikiančioji santvarka, mūsų manymu, nedraudžia kriminalinių nusikaltimų, nes nusikaltusieji atlikę bausmę, vėl tęsia savo darbą.

— IRO turi instrukcijas, kad pakartotinai nubaustiems DP turi būti atimta ir teisinė ir materialinė globa. Tai netaikoma už smulkius nusikaltimus. Jeigu turite konkrečių duomenų, — painformuokite Štabą, mes sutvarkysime.

— Pastaruoju metu IRO sumažino DP laikraščių skaičių. Kadangi uždarytas ir vienas mūsų savaitraštis, prašytume nušviesti šį klausimą.

— Iro neturi kreditų parūpinti reikalingą kiekį popieriaus, todėl buvo priversta mažinti laikraščių skaičių. Mes visiškai nesikišame į klausimą, kuriam laikraščiui duoti leidimą, kuriam ne. Tai yra jūsų vidaus reikalas ir jūs turite tarpusavy susitarti.

— Mes turime žinių, kad amerikietės ponios vokiečių mokyklose dėsto anglų kalbą. Ar negalėtume ir mes jas pasikviesti į mūsų gimnazijas ir kitas mokyklas?

— Kreipkitės į tam tikras amerikiečių organizacijas Vokietijoje ir manau susilauksite paramos. Galite kreiptis į Uoterų Klubus amerikiečių zonoje ir būkite tikri, kad gausite pilną paramą ir reikalingus lektorius. (LTB)

Velykinis jaunųjų džiaugsmas J. Gaidžio nuotr.

ITALIJA PRIEŠ PARLAMENTO RINKIMUS

BESIARTINANTIEJI Italijos parlamento rinkimai kelia didžiausią rūpestį ne tik pačioje Italijoje, bet ir visame pasaulyje, nes balandžio 18-toji parodys, ar Italija pasuks Vakarų laisvės ir demokratijos, ar Rytų diktatūros ir totalizmo keliu.

Dar nė vienos, jau už geležinės uždangos patekusios valstybės liūdnas likimas nesusilaukė tokio pasaulio dėmesio ir taip stipriai nepaveikė Vakarų bloko nervų, kaip pavojus Italijos neprieklausomybei. Rytų bloko pastangos visomis išbandytomis priemonėmis žūt būt įtraukti Italiją į savo įtakos sferą ir Vakarų bloko jautri reakcija rodo, kad Italijos reikšmė tarptautiniu požiūriu yra ne eilinė.

Italija yra laikoma Viduržemio jūrose karinės bei politinės stategijos raktu. Kariniu požiūriu rusų įtaka komunistinės Italijos vyriausybėj atiduotų Viduržemio jūros kontrolę visai į Maskvos rankas. Be to, būdama svarbiu militariniu Viduržemio jūros kontrolės postu, Italija dar tarnautų Sovietams kaip Austrijos izoliacinė siena ir tiltas tarp Balkanų ir Prancūzijos, kuri Sovietų aukų sąraše stovi po Italijos. Italijos kolonijų grąžinimo atveju Sov. Sąjunga per komunistinę Italiją įkeltų koją ir į Afriką.

Italijos reikšmę pabrėžia JAV atstovų rūmų pirmininko Joseph Martin pareiškimas spaudos konferencijai, kad komunistų laimėjimas Italijoje reikštų netik komunizmo įsigalėjimą visoj Viduržemio jūroj, bet ir visoj Europoj.

Pačios Italijos gyventojai, tiesioginiai būsimųjų rinkimų dalyviai ir lėmėjai, sudaro tris grupes: komunistinį bloką, antikomunistinį bloką ir indiferentų arba politiškai neapsisprendusiųjų grupę.

Komunistai, kurie su kairiaisiais socialistais sudaro vieningą bloką, įstikimai klauso Sov. Sąjungos direktyvų ir nesiblaško. Komunistinės pajėgos yra gerai organizuotos, ir pradėdant vadovybe ir baigiant paskirais nariais, uoliai atlieka jiems skirtus uždavinius.

Visai kitas antikomunistinio bloko vaizdas, kurio jėgos yra suskaldytos į 98 partijas ir politines grupes. Toks susiskaldymas, aišku, ir sudaro didžiausią pavojų tautos daugumą atstovaujančioms partijoms pralaimėti prieš žymiai silpnesnį skaičium, bet vieningesnį komunistinį bloką. Iš tos daugybės nekomunistinių partijų reikšmingiausios yra šešios, būtent nuosaikiųjų kairiųjų respublikonų partija, vadovaujama vicepremjero Rudolfo Pacciardi, antikomunistinių socialistų sąjunga, apimanti Giuseppe Saragato partiją ir Ivan Matteo Lombardo vadovaujamą koaliciją, krikščionių demokratų partija su Alcide de Gasperi prieky, tautinis blokas, susidaręs iš koalicijos pusiau Monarchistinių liberalų ir Homo Qualunque, vad. Nitti, pagaliau monarchistinis blokas ir neofašistai, pasivadinę Italijos socialiniu sąjūdžiu.

Iš šių partijų stipriausia ir aktyviausia yra krikščionių demokratų partija. Ji įsijungė į priešrinkiminę kampaniją visa širdim, nes tai yra jos gyvybės ar mirties klausimas. Toje kovoje krikščionių demokratų partijai talkininkauja Vatikanas per visas krašto bažnyčias. Ypatingai dėmesys atkreiptas į trečiąją krašto gyventojų grupę indiferentus, skatinant juos atiduoti balsus už partijas, palaikančias Bažnyčią ir jos principus. Pats popiežius keliose kalbose priminė katalikams, kad balandžio 18 d. jie privalo balsuoti ir kad susilaikymas nuo balsavimo yra mirtina nuodėmė, nes kenkia Bažnyčios ir tautos reikalams. Bažnyčios veikla yra taip organizuota, kad visa dvasininkija nuo vyskupų iki eilinių kunigų yra įtraukta į priešrinkiminę kampaniją.

Komunistai, priešingai, stengiasi galimai daugiau žmonių sulaikyti nuo balsavimo. Kadangi Italijos rinkimų sistema yra gana painė, komunistai nesistengia plačiosioms masėms aiškinti, kaip reikia užpildyti balsavimo lapus ir atlikti kitus formalumus. Jie pramato, kad kiekvienas naujas balsas tikriausiai eis jų priešų naudai. Apskaičiuojama, kad per pereitus rinkimus apie 1 mil. nebalsavusių invalidų balsai su mažomis įsimtimis būtų atitekę antikomunistinėms partijoms.

Kalbant apskritai apie komunistų kovos metodus, pažymėtina, kad paskutiniuoju metu jie pakeitė savo taktiką, atsisakydami nuo smurto. Komunist. konstituantos pirmininkui Terracini pasiūlius rinkimų metu susilaikyti nuo fizinio smurto, pasiūlymas buvo priimtas ir visi partijos vadai pasižadėjo nutarimo laikytis. Profesinės Sąjungos su tuo taip pat sutiko. Šiuo metu smurto aktai pasitaiko tik atskirais atvejais kaip išimtys ir tai dažniausiai ne iš komunistų kaltės. Pav. neseniai Milane įvyko susirėmimas tarp komunistų ir minios. Komunistams demonstruojant už Giorco atidavimą Jugoslavams mainais už Triestą, minia puolė komunistus mušti. Policija turėjo įsikišti ir incidentą likviduoti ašarinių dujų pagelba. Tokie incidentai tačiau nėra dažni, ir priešrinkiminė kova vyksta gana tyliai. Daugelis mano, kad tai yra tyla prieš audrą. Komunistai gali smogti jėga lemiamu momentu. Esama ir kitų nuomonių, būtent, kad komunistų smūgis gali būti politinio pobūdžio. Pav. maršalas Tito gali atsisakyti savo pretenzijų į Triestą arba rusai gali pasiūlyti Italijai efektyvią ekonominę paramą.

Komunistų veikla geriausią dirvą randa žemdirbių tarpe. Daugeliu atveju komunistų propagandistai važinėjo po kaimus su žemėlapiais, kuriuose aiškiai pažymėti net sklypai, skiriami žemdirbiams komunistų laimėjimo atveju. Kadangi Italijoj nėra tiek žemės, kad galima būtų patenkinti visus norinčius jos gauti, tai vienas ir tas pats sklypas yra skiriamas keliems asmenims. Italijos valstiečiai yra gana tamsūs ir juos apgauti nesunku. Jų tamsumą rodo kad ir toks pavyzdys: komunistai, plakatuose vaizduodami Garibaldį su raudona žvaigžde, pamaldžioms italėms aiškina, jog tai esąs šv. Juozapas su Betlejaus žvaigžde.

Kadangi, kaip anksčiau minėta, Italijos rinkimų klausimas išeina į tarptautinę plotmę, Italijos priešrinkiminę akciją atydžiai seka ir galima sakyti, aktyviai joje dalyvauja ir užsienio pajėgos.

Amerika, Europos atstatymo plano iniciatorė ir faktiškoji vykdytoja, nutarė Italijai neteikti paramos, jei įsigalės komunistai. JAV užsienio reikalų ministerijos spaudos šefas M. Mc. Dermott pareiškė: „Jei Italijos rinkimuose laimės komunistai, apie tolimesnį JAV pagalbos teikimą Italijai negali būti nė kalbos". Šioji alternatyva ir verčia italus rimtai susimąstyti, nors komunistai nesiliauja tvirtinę, kad Amerika nenustos Italiją remti, nors ir komunistai laimėtų. Tačiau didžiausią įspūdį italams padarė Amerikos, Anglijos ir Prancūzijos nutarimas grąžinti Italijai Triestą. Tą žinią italai sutiko su entuziazmu. Ta proga įvyko visa eilė politinių susirinkimų, daugelis namų pasipuošė tautinėmis vėliavomis, o didesnieji entuziastai net šoko gatvėse. Kadangi Triesto likimo sprendimas sutampa su Italijos parlamento rinkimais, italų komunistų vadas Togliatti, kartodamas Tasso nuomonę, pavadino tai „nešvaria rinkimine propaganda, turinčia tikslą, spekuliuojant italų tautiniais jausmais, įtraukti kraštą į karo atmosferą".

Draugiškas JAV gestas penkių Vakarų Europos valstybių (Anglijos, Prancūzijos ir Benelux) atžvilgiu, pažadant teikti joms tiek ūkinę, tiek karinę pagalbą, turi taip pat tikslo, reikalui esant, sulaikyti Sovietų ekspansiją Italijoj ir Prancūzijoj.

Londono užsienių reikalų ministerių konferencijoj buvo svarstyta Italijos kolonijų klausimas. Prancūzija pasisakė už tai, kad buvusios Italijos kolonijos būtų jai grąžintos. JAV susilaikė nuo sprendimo iki kolonijų kontrolinės komisijos pranešimo. Minėtoji komisija jau kuris laikas važinėja po buvusias italų kolonijas ir tiria dabartinę jų padėtį. Anglija principiškai irgi sutinka su kolonijų grąžinimu, išskyrus Cirenaiką, kuriai ji buvo pažadėjusi nepriklausomybę.

Šiuo atveju Sovietų Sąjunga nutarė užbėgti Vakarų valstybėms už akių. Ji pareiškė irgi sutinkanti grąžinti Italijai buvusias jos kolonijos. Rusija nori vienu šūviu nušauti du zuikius. Grąžinus Italijai visas kolonijas, vakariečiai netektų Mellahos bazių, nes Anglija ir Amerika pažadėjo tas bazes panaikinti, kai tik bus išspręstas kolonijų klausimas. Antras tikslas, be abejo, būtų paremti komunistų partijos pozicijas parlamento rinkimuose.

Be politinių manevrų Rusija savo gerai išbandytomis priemonėmis slaptai remia komunistinį judėjimą Italijoj. Visais keliais ji teikia ginklus, kad, lemiamai valandai atėjus, Italijoj penktoji kolona neliktų tuščiomis rankomis.

Italų komunistų laikraštis „Unita" praneša, kad Sovietų Sąjunga aukoja metalo laužą Italijos pramonei kelti. Pirmasis 25.000 tonų transportas jau yra pakeliui. Plieno laužas, kuris ateina iš Sovietų zonos Vokietijoje, skiriamas labiausiai sukomunistėjusioms šiaurės Italijos sritims-Milanui, Turinui, Bolonijai ir Genujai.

Iš Jugoslavijos Italijos sieną nuolat slapta pereina kadrai sovietų agentų, kurių tikslas ruošti Italijos komunistus ir vadovauti jų veikimui.

Italijos min. pirm. de Gasperi pareiškimu, Sov. S-ga su keturiais kitais kominformo dalyviais sudarė slaptą komisiją derinimui komunistinės veiklos Italijoj ir Prancūzijoj.

Lyginant 1946 m. rinkimų davinius su spėjamais būsimųjų rinkimų daviniais, atrodo, kad komunistams bus pasisekę užkariauti geresnes pozicijas. Imant apvaliais skaičiais, pereitų rinkimų balsai buvo pasiskirstę šitaip: Krikščionys demokratai — 8.083.000, Socialistai — 4.744.000, Komunistai — 4.342.000, Kitos partijos (daugiausiai dešinieji) — 5.780.000.

Nuo to laiko komunistai su socialistais susijungė. Atkrito tik dalis nuosaikiųjų socialistų, Saragato vadovaujamų. Taigi, dabar krikščionių demokratų ir komunistų jėgos beveik susilygino. Vienų ar kitų persvarą nulems smulkiosios antraeilės partijos.

H. Br.

Pašventintas pulk. V. Reimontui paminklas

1947 m. vasario 28 d. atsiskyrė su šiuo pasauliu daug Lietuvai nusipelnęs vyras, a. a. aviac. pulkininkas Viktoras Reimontas. Š. m. vasario 28 d. Augsburge buvo gražiai paminėta jo mirties metinė sukaktis. Ryto 8 val. Hochfeldo katalikų bažnyčioje stovyklos klebonas kun. Juozevičius atlaikė gedulingas pamaldas, o kapucinas tėvas Bernatonis pasakė šiai progai pritaikinta pamokslą. Pamaldų metu grojo dūdų orkestras.

11 val. miesto centro katalikų kapinėse prie velionies kapo surininko Augsburgo lietuvių, daugiausia buvusių karių, būrelis. Čia buvo šventinamas buv. karių inticiatyva ir rūpesčių pastatytas a. a. pulk. Reimontui paminklas. Po šventinimo apeigų ir trumpos kunigo kalbos prie paminklo buvo padėti buv. Lietuvos karių ir velionies likusių našlaičių Gražinos ir Aldonos vainikai. Liet. Tremtinių Bnes apylinkės komiteto pirmininkas ir paminklo statymo komisijos pirmininkas pasakė gražią kalbą, apibūdindamas a. a. pulk. Reimonto asmenybę, jo nuveiktus darbus mūsų tėvynės labui, o ypač jo nuopelnus buvusios mūsų karo aviacijos srity. Gražus šviesaus granito su orginaliais lietuviško stiliaus ornamentais paminklas buvo suprojektuotas architekto inž. Muloko.

Lietuviu spaudos konferencija

Kovo 24 d. Informacijos Tarnyba sušaukė lietuvių spaudos konferenciją, kurioj buvo atstovaujami visi tremty einą lietuvių laikraščiai. Konferencijai vadovavo Informacijos Tarybos šefas. Išsamų pranešimą apie tarptautinę padėtį padarė Vydokomosios Tarybos pirmininkas. Jis konstatavo, kad dėl dabartinio Vakarų ir Rytų santykių pakitėjimo Lietuvos padėtis yra žymiai pagerėjusi. Jei tarptautiniai įvykiai plėtosis panašia linkme, tai reikia laukti dar didesnio Lietuvos padėties pagerėjimo Toliau VT pirmininkas pabrėžė reikalą išlaikyti lietuvių vieningą politinę vadovybę, o pasitaikiusius šešėlius išlyginti savo tarpe.

Negalint konferencijoj dalyvauti įkurdinimo Tarybos šefui, įkurdinimo reikalais į klausimus atsakė LRK Vyr. Valdybos pirmininkas. Dėl intelektualų įkurdinimo jis pareiškė, kad speciali šiam reikalui konferencija įvyks balandžio mėn. 26—30 d. Šveicarijoj, kurioj iš JAV zonos dalyvaus 14 atstovų, iš britų zonos — 12, iš prancūzų zonos — 3. Iš viso šioj konferencijoj galės dalyvauti 50 DP atstovų. Kiti bus iš Austrijos ir Italijos. Amerikiečių zonoj DP atstovus į konferenciją parenka field observeriai. Toliau klausiamas LRK VV pirmininkas paaiškino, kad lengviausia bus įkurdinti technikinis personalas, o sunkiausia bus pritaikyti mokytojai, advokatai ir p.

Į konferenciją taip pat atsilankė VLIKO pirmininkas prof. M. Krupavičius, kuris maloniai atsakė į jam pastatytus klausimus.

Po to buvo išsiaiškinta kai kurie vidaus klausimai. Visa konferencija praėjo darnioj ir draugiškoj nuotaikoj.

A. GRAŽIŪNAS

(Tęsinys)

— Reikia jau juos kaip nors išnovyti, kitaip nuo jų neapsiginsi, — netekę kantrybės, nusprendė pagaliau žmonės.

Visi sujudo, kaip tuos biaurybes išnaikinti. Kai sekmadienį susirinko vyrai pas Rumzį pypkių padumtai pasidarė lyg koks seimas vilkams naikinti. Sumanymų buvo visokiausių, tik ne visiems jie patiko. Net ginčai kilo ,ir kaimynai vos nesusipyko besiginčydami.

— Mano tėvas, Dieve duok jam dangų, atsimenu, pasakodavo, kad senovės laikais, būdavo, susėda žiemą į roges koks tuzinas vyrų ir važiuoja naktį per mišką, paršą žvigdydami. Išgirdę paršo žviegimą, vilkai ir atbėgdavo, o vyrai tuoj pykšt papykšt — ir išpyškindavo, — nukabinęs kojas nuo krosnies ir šniaukšdamas nuo nago žiupsnelį tabokos, pasakojo Rumzio tėvas.

Bet mūsų vyrams toks būdas netiko. Jie nė šaudyklių neturėjo, o jei kuris ir turėjo kokį šakalį, tai jis daugiau tiko tik varnom nuo pasėlių baidyti, o ne vilkams medžioti.

— Činčibiru reikia biaurybes pavaišinti, — siūlė kiti.

Tik ir tam dauguma nepritarė: vilkas suės ar nesuės apipeną, o šunes tai pakratysią kojas.

— O kam gi yra valdžia! — trenki pagaliau kumštimi į stalą Dzingelis.—Ar tai tik mokesčiams lupti! Jos miškai, jos vilkai — ji ir turi pasirūpinti, kad jie mums nuostolio nedarytų. Lai girininkas pakviečia medžiotojų draugiją, surengią medžioklę ir iššaudo tuos biaurybes.

Ši mintis ne vienam patiko.

— Žinoma, tai valdžios pareiga, — šaukė Čiulda. — Kai iš jos miško nors žabelį paimsi, tai ji mato ir tamsią naktį, o kai jos vilkai tavo avį neša, tai ji akla ir vidury dienos. Jei valdžia nieko nedarys, tai ir aš nedarysiu. Tyčia nedarysiu. Kad neš avį ar paršą, tai nė nevysiu. Tegul neša. Kai pareikalaus mokesčių, tai ir pasakysiu: „Nueikit pas miško senelį, jis sumokės. Jūs paleidot jį šeimininkauti- pas jį ir mokesčių prašykit."

Tačiau kiti Čiuldą tik per dantį traukė.

— Bet jei bobą neš, tai jau, tur būt, vysi? — juokėsi jie.

— Kaip mane gyvą matot, ne! — šaukė karščiuodamasis Čiulda. — Kai nuneš, tai nuėjęs valdžios ponams ir pasakysiu: „Tai tokia jūsų teisybė. Mes mokesčius mokam, kelius taisom, kariuomenėn vaikus leidžiam, o jūs mus vilkams suėst atidavėt."

Bet į tokias kalbas daugelis tik ranka mojo — iš tos medžioklės jie nieko gero nesitikėjo.

— Tegul jie eina paršams uodegų mazgyti tie jūsų medžiotojai,— šaukė jie. — Butelių kamščiais tai jie gerai šaudo, bet kai išeina į mišką ar į laukus, tai bėk nuo jų per devynias mylias. Koks viršininkėlis ar raštininkas nusipirko dvivamzdį ir eina žvaigždes skaitydamas — gražu, kad ir jis, mat, medžiotojas. O į kluono sieną nepataikytų ir kurapkos nuo vištos neatskiria. Atsisuks čia, tai tik žiūrėk, kad kokio gyvulio nepatiestų ar langų neišteškintų.

— Tą tai jie greitai padaryti gali, — juokėsi Rumzis. — Atsimenat, kaip anais metais Vozbūčių Balčiui vos veršelio nenukepė. Goglinėja toks baisiausiais akiniais nosį apsižabojęs goželis ir mato, kad žolėse kažkas ruduoja. Tuoj ir trinkt!

— O gi kaip buvo su Sabo antimis, — pritarė jam ir Uldukis. — Atsiplovė kokį ten plevėsos ties Strimina medžioti. Vienas, ties ežerynom radęs besiturškinančias Sabo antis, tuoj pykšt pokšt ir krauna jau krepšin. Pati Sabienė pasakojo. O ji, žinot, agni boba. Kai išgirdau, sako, ties ežerynom šaudant, taip man ir toptelėjo, kad ten gali būti mūsų antys — ten jos daugiausia turlydavosi. Atlekiu, liežuvį iškišus, o gi žiūriu, kad toks Dievo nubartas sutvėrimas jau antis dedasi. Ak, tu, sakau, kukūže mieliausias, tai tu čia žmonėms antis šaudysi! O jis dar atiduot nenori — jam, matai, laukinės. Kumščia sprandan, keliu dugnan — ir atsiėmiau antis. Būtų jis dar sužinojęs, kuo Dievas vardu, tik nesuspėjau — kaip spyrė į krūmus, tai nepamačiau, nė kur dingo.

Kiti net visai tokiai medžioklei buvo priešingi.

— Nesutvėrė Dievas šuniu, tai patys įsigeidėt pasidaryti ir pasisiūlyt miesto ponėkams kurtais, — ūdijo jie Dzingelį su Čiulda. — Argi tiems poneliams rūpi mus nuo vilkų apginti. Kitas pats daugiau vilko bijo, kaip vilkas jo. Jei ir pamatytų, tai kitas dėtųsi nematęs, kad tik nereikėtų su pilkiu susitikti — pašautas gali dar gražias kelnes perplėšti! Kiškius, ožius, lapes, kokį paukštelį tai jie, žinoma, parankios. Bet akmenio jiems į dantis! Ar ne mūsų miežiuose tie kiškiai užauga, ar ne ant mūsų želmenų stirnos ganos, antys ne mūsų avižas lesa? Lapė ir ta, gali sakyt, mūsų vištiena išmitinta. Tie gyvulėliai beveik mūsų naminiai. Galim ir mes patys juos sunaudoti.

— Mano pilvui kiškiena ir kurapkos lygiai gerai tinka, kaip ir kokio raštininkėlio, — šaukė Kivaras, kuris mėgo tylomis kokiam piškiui žvairaakiui dulkstelti į uodegą, kurapkoms kilpas paspęsti arba net ir stirnelę ant ledo užvyti. — Kam čia kitiems savo gera siūlyti. O nuo vilkų galim ir patys apsiginti. Štai, netrukus spustels šaltukas, pradės pilkiams tuščias pilvas groti — ir jie patys mums į rankas ateis. Pakasime pamiškėj duobukę, ir kurį rytą rasime ten pilkį, sažinės sąskaitą bedarantį.

Kivarui ir daugelis pritarė. Ir seniau taip vilkus gaudė. Dar ir dabar tebebuvo žymės, kur kadais vilkduobių būta.

— O tegul tik mes nors vieną pagausim, tai ir kitiems bus ankšta, — džiaugėsi net iš anksto vyrai. — Kad pririšim žalčiui skambalą, tai visas miškas pleškės. Daušis jie iš čia lyg akis išdegę!

— Kokius du iš karto parišim. Vieną po kaklu, kitą prie uodegos. Nežinos pilkis nė į kurią pusę jam skuosti, — juokėsi jie, įsivaizdavę, kiek baimės bus pelėkam miško ponuliui, kai jam žvangės skambalas ir iš priekio ir iš užpakalio.

Bet medžioklės šalininkai šaukė savo. Ypač Čiulda.

— Kas mums darbo, kaip valdžia tuos vilkus naikins, — spyrėsi jis. — Jei mūs kampe nėra gerų medžiotojų, tai tegul nors ir iš užsienio išsirašo, man vis tiek. Bet aš neisiu jokių duobių kasti. Tegul man nagai nupūva, jei juos prie šito dalyko kišiu. Aš stoviu už teisybę. Ar aš, ar mano kaimynas turim saugoti, kad mano karvė jo pievos neišėstų? Žinoma, aš. Tai kodėl aš turiu ganyti valdžios vilkus?! Ne, šito nebus, tik nereikia nusileisti. Kartą nusileisi, tai jau ir pradės tave kaip seną arklį kas tik nori žaboti. Turi būti teisybė.

— O aš neisiu kokiem miesto valkūnam šuniu skalyti, — nenusileisdamas šaukė ir Kivaras. — Nesulaukė jų galva, kad jie, prisišaudę kiškių ir ožių, išvažiuotų sau juokdamiesi, jog kvailių rado. Mano teisybė šitokia: tau nugarą niežti, pats ir pasikasyk. Nelauk, kad ateis kaimynas ir pakasys.

Taip vyrai ir negalėjo susitarti, nes jei jau kartą jie stojo už teisybę, tai buvo nepakrutinami kaip sukaltos vinys.

— Na, gerai, darysim, kaip kam geriau išrodo. Pažiūrėsim, kam teks purvinas lazdos galas, — negalėdami vienas kitą perkalbėti, ryžosi jie.

Ilgai nelaukę, medžioklės šalininkai ir nupliošė pas girininką.

— Taip sakyt, atėjom teisybės ieškoti, — pareiškė visų vardu Čiulda. — Kodėl gi mus valdžia vilkais apleido? Ar už tai, kad mes jai mokesčius mokam, kelius taisom? Savo ji viską mato, tai kodėl jį nemato, kai jos vilkai mūs avis nešioja? Kodėl gi tokia dviem galais teisybė?

Išklausęs priekaištingos Čiuldos kalbos, girininkas pirmiausia apgynė gerą valdžios vardą. Atsivertęs įstatymus ir taisykles, jis įrodė, kad vilkai valdžios yra paskelbti „anapus įstatymų" — atimta jiems visokia globa ir leista juos kiekvienam užbambyti, kai tik pasitaiko proga.

— Bet iš to mums maža naudos: jie, ir anapus įstatymų būdami, nešioja avis. O ką mes galim padaryti? Druskos ant uodegos užpilti? — spyrėsi vyrai.

— Nieko, viskas bus sutvarkyta, — nuramino juos girininkas. Jam eiguliai jau pranešę apie vilkų įsidrąsinimą, ir jis esąs pasiryžęs juos išnaikinti. Reikią tik palaukti, kol baigsią lapai kristi, pašalsią ir užmesią kiek sniego. Dabar juos sunku aptikti, o į raistus, kuriuose jie dažniausiai lindi, nė įsimušti negalima. Bet tinkamu laiku jiems būsianti suruošta pirtis.

Girininkas savo pažadą ištesėjo. Kai tik užmetė sniego, ir atūžė, su pačiu apskrities viršininku prieky, medžiotojai vilkams pirties kurti. Sulaukę medžiotojų, varovais išėjo arti pusės kaimo, ir dabar siaura miške pasidarė visiems, kas ten tik buvo įsikūrę. Ne tik kiškiai kūrė pakrūmėmis, kad tik balsgani užpakaliai šmėkščiojo, stirnos lyg strėlės šovė tolyn, bet net ir voverys, pametusios galvas, šoko kuksėdamos nuo šakos ant šakos akių plotu. Siaura pasidarė ir nelemtiems pilkiams, kurių, pasirodė, taip pat ten būta. Pajutę, jog gali kailinius prakišti, spaudė ir jie tolyn.

Matyt, norėdamas patyrinėti, kuriuo keliu saugiau keliauti, vienas pilkis, pasistojęs priekinėm kojom ant aukštoko kelmo, iškėlė galvą apsižvalgyti. Ir — apmirė net jo vilkiška širdis: priešais per kelis žingsnius stovėjo vienas tų nelemtų dvikojų. Bet ir dvikojui sustojo širdis, kai visai netikėtai iškilo čia pat iš už kelmo pilkio galva ir galingas stuomuo: taip akis į akį jam dar nebuvo tekę su tuo ponu susitikti. Vos atsikluinėjo, kad reikia šauti. Bet žmonių priešas velnias nemiega. Kai jau norėjo kelti prie peties šautuvą, staiga atsiminė, jog jis, nusižengdamas tauriems medžioklės papročiams, įleisdamas į vamzdį, nepaspiaudė šovinio. Ir dabar toks šūvis!

Nė pats nepajuto, kaip virpančiom rankom perlaužė šautuvą, norėdamas atlikti pamirštą apeigą. Bet jis apsiriko, manydamas, kad pilkis palauks jo apeigų galo. Vos dvikojis krustelėjo, kaip keturkojis taip šoko į šalį, jog tik šakos sutreškėjo.

— A—ui, a—ui! — savo didžiausiam nustebimui nelaiminga gerų papročių auka išgirdo vietoj šūvio savo kaimyno balsą.

Nesekmė šiandien persekiojo medžiotojus. Pasiklausęs, kad varovai dar toli ir nieko nei girdėti, nei matyti, tasai jo kaimynas pasikabino ant kaklo šautuvą ir nutarė minutėlei į užuovėją nušokt.

Ir kaip tik tuo metu išniro čia pat du vilkai. Iš netikėtumo jis nieko kito ir nesusigriebė, kaip tik visa gerkle sušukti a—ui! a—ui!

Ak, kaip spiaudėsi pirmasis ir prasikeikė antras! Paeis žingsnį, trenkia į žemę kepurę ir vėl keikia net pritūpdamas. Bet dar daugiau keikė ir spiaudė, grįždami lyg grobą pūtę, varovai.

— Kiek moka šauta vilkena? — piovė dabar medžioklės šalininkus duobių partija.

— Šauta tiek pat, kiek duobėj sugauta, — nenorėdami ne į kalbas leistis, atsišiepdinėjo tie. — Palaukit, pažiūrėsim, kiek jūs vilkenų nunersit.

— Apskrities viršininko nepadedami, gal kokia viena ir mažiau, kaip jūs, — šaipėsi duobininkai, patenkinti, kad užsispyrėliams nosis nubraukta.

Bet per daug ir jie į puikybę pašoko. Kai daugiau pasnigo ir spustelėjo toks šaltukas, kad net patvartėse kiauliatrąšiai sukosi ir sproginėjo, išraustą pamiškėj duobę jie užklojo eglišakėmis, apibarstė sniegu ir masaliui padėjo galvijų numintą paršelį. Kad stipresnis būtų kvapas, dar jį pasvilino ir po pamiškę šen ir ten pavalkiojo.

Bet jei žmonėms pradeda nesisekti, tai jau nė galo tai nesekmei nėra. Šunes, kad juos kur supleškintų, viską sugadino. Nors aplinkiniai savo šunis ir pririšo, bet vis tiek trejetas pirma vilkų duobėn įmarmėjo. Suuodę grobį, iš toliau kur atbėgo.

Keikdami vyrai iškrapštė juos iš duobės, įskėlė į pagalius uodegas, kad daugiau nenorėtų čia painiotis, ir vėl paruošė pilkiams klastingas vaišes. Bet kitą naktį neužteko nė to, kad pora ciuckių įsmuko. Giltinė dar ir Žilvios Perlį čia atnešė — ir tas šlumstelėjo pas šunis. Mat, pagiriu jo nuolatinis kelias, kai jis, po laukus lauminėdamas, šlyvina girtas namo.

Iš smuklės jis paprastai namo geriausiai pataiko, kai eidamas mato iš šalies bent juoduojant mišką. Tuomet jis kur nors kitur nustrapalioja tik tuo atveju, jei, išėjęs iš smuklės, atsisuka ne į tą pusę ir pradeda vėžlint priešinga nuo namų kryptimi. Bet paprastai pats smuklininkas jį išveda, atsuka į reikiamą pusę ir parodo, kur miškas.

— Leibau, girdi! Perlys namo eis! — sušunka jis, kai tik muša jam į galvą, kad gana gerti ir reikia eit namo, ir tasai jau žino, ko jam reikia.

— Pasigėriau kaip bitelė,
Kojelės kaip šeivos,
Nesidyvyk, merguželė,
Nes ir tavo šlei — voos ... —

įstatytas į kelią, užtraukia tuomet Perlys ir namo pataiko kaip pirštu į dangų.

Taip ir tą naktį jis, gūžputiutę gaudydamas, kerėplino pamiškę namo. Na, ir įnešė jį nelabasis vilkduobėn. Paskui pasakojosi, jog, išgirdęs sukritusius duobėn šunis kiaukčiojant ir stūguriuojant, manęs, kad jau namai ir, eidamas ant jų balso, įmaklinęs pas juos.

Raistinis savo vaiko negriebia. Ir Perlys nutūpė duobėn sveikutėlis kaip kiaušinis. Užgriūti šunes tik poroj vietų kinką įgriebė. Bet bobos pradėjo lyg varnos gvoti, kad toj duobėj nusisuks dar kas sprandą, ir būsią tik bėdos prasimanyta. Pagaliau ir su tais nelemtais šunimis nenorėjo vyrai daugiau biaurotis. Įspyrė tad Perliui į minkštumą, nusispiovė ir užmetė duobę lentgaliais, kad vėl koks kerėpla neįnertų.

(Bus daugiau)

Tarptautinis pigiųjų baldų konkursas

GLOBOJAMAS MODERNIOJO MENO IR KONSTRUKTYVINIO PROJEKTAVIMO MUZIEJŲ

Konkurse programa konstruktoriams, projektuotojams, gyvenantiems už Jungtinių Valstybių sienų

Pigiųjų baldų reikalingumas

Pigus buto apstatymas ir apgyvendinimas yra svarbiausias tautinės ekonomijos ir žmonijos gerbūvio faktorius. Viso pasaulio vyriausybės ir pramonė deda visas pastangas apgyvendinimo problemai išspręsti, tačiau iki šiol nebuvo atkreipta pakankamai dėmesio į gerų ir nebrangių baldų projektavimą ir gamybą. Didžiosios žmonijos dalies reikalavimams patenkinti mes privalome turėti baldus skirtus mažiems butams ir namams, baldus gerai suprojektuotus, kuklius kainos atžvilgiu, patogius, bet ne gramozdiškus, kuriuos galima būtų lengvai perkelti iš vietos į vietą, sandeliuoti ir prižiūrėti, žodžiu, masinės gamybos baldus, kurie atitiktų moderniojo gyvenimo, gamybos ir prekybos reikalavimams. Moderniojo Meno Muziejus ir grupė stambiųjų baldų prekybininkų detalistų buvo giliai paliesti šitos problemos. Jie yra vieningai įsitikinę, jos sprendimui priemonės yra dabar prieinamos. Matoma technologijos pažanga davė mums naujas medžiagas, įrankius, gamybos būdus, kurie kaip tik dabar yra sekmingai pritaikinti daugelyje svarbių gamybos šakų. Individualūs, pažangieji baldų projektuotojai daugelyje kraštų yra atlikę didelį eksperimentinį darbą, ir rodo, kad yra sunku rasti kelių savo idėjas paversti realybe. Baldai turi būti studijuojami iš daugelio taškų, tarp jų yra dydis, paskirtis, kaina, prieinamos medžiagos ir gamybos technika. Taip pat pervežimo ir sandeliavimo problemos nebuvo pilnai išspręstos pageidaujama prasme. Šitos problemos rišasi viena su kita ir jų bendras sprendimas duotų najus baldus savo technikoje ir išvaizdoje. Tikslu išspresti šią problemą ir kartu duoti didelį akstiną visų kraštų konstruktorių ir technikų pastangoms padidinti Moderniojo Meno ir Konstruktyvinio Projektavimo Muziejai grynai kultūrinė organizacija, sudaryta iš prekybos baldų atstovų, globoja tarptautinį pigių baldų konkursą. Konkurso ruošėjai tiki, kad šitos svarbios problemos sprendimui bus atkreiptas viso pasaulio konstruktorių ir technikų dėmesys ir, kad tas duos puikų ir naują projektą, vedantį į naujo tipo baldų gamybą ir platų paskirstymą šios dienos butams.

Konkurso apimtis

Tikimasi, kad šis konkursas išvystys idėjas dabartinių mažųjų butų pigiesiems baldams tinkantiems gyvenamiems kambariems, miegamiesiems ir valgomiesiems plotams. Daugelis šių butų jungia gyvenamojo ir miegamojo kambario funkcijas tame pat plote ir reikalauja tuo būdu dvejopos paskirties baldų. Daugybė specializuotų rūšių baldų vartojamų butuose grupuojasi į šias bendras kategorijas: sėdimuosius, stalus ir pasidėjimo įrengimus. Gerų sedėjimo ir pasidėjimo įrengimų sukonstruavimas yra žymiai komplikuotesnis už sukonstruavimą stalų, dėl tos priežasties premijos skiriamos sėdėjimo ir sandėliavimo įrengimų dalykų projektams iš kurių gali būti išvystyta ištisa eilė baldų (įskaitant stalus). Dviejų rūšių projektai yra tinkami: 1. Sedėjimo vienetai vienam ar daugiau asmenų, paprastos kedės, foteliai, sofos, dienos lovos suolai ir kiti. 2. Pasidėjimo vienetai namų apyvokai ir asmeniniams dalykams arba abiems kartu. Vienetai tinkantieji daugiau negu vienam naudojimui yra priimtini. Konkurso dalyviai gali patiekti konkr. projektus sėdimiesiems vienetams arba pasidėjimo vienetams arba abiem ir nėra jokio suvaržymo konkr. proj. skaičiams atžvilgiu, kuriuos vienas konkurso dalyvis gali patiekti.

Datos

Konkursas prasideda su jo paskelbimu ir baigiasi 1948 m. spalių mėn 31 d. vidurnaktyj. Konkr. projektai gauti vėliau bus atmesti.

Premijos

Premijos bus paskirtos projektams, kurie bus tinkami išvystymui baldų grupių gyvenamiesiems, valgomiesiems ir miegamiesiems kambariams.

Geriausias projektas sėdimojo vienetui

Pirma	premija	5 000 dol.
Antra	premija	2 500 dol.
Trečia	premija	1 250 dol.

Geriausias projektas pasidėjimo vienetui

Pirma	premija	2 500 dol.
Antra	premija	2 500 dol.
Trečia	premija	1 250 dol.

Jury Komisija pasilaiko sau teisę neduoti premijų, jei ji ras, kad pristatyti projektai nėra pakankamai vertingi.

Projektai laimėję premijas tampa subjektais sąlygoms išvardintoms skyriuje antrašte „Premijas laimėjusių projektų gamyba ir pardavimas".

Jury Komisija.

Alfred AUERBACH: projektavimo ir prekybos patarėjas, buvęs leidėjas „Detalioji Prekyba"
Catherine BAUER: šeimininkė; apgyvendinimo ekspertas.
Luis de FLOREZ: patariantis inžinierius, buvęs Laivyno Tyrinėjimo viršininko pavaduotojas, Jungt. Valst. Laivyno.
Rene d'HARNONCOURT: adm. sk. direktorius, Moderniojo Meno Muziejaus.
Hugh LAWSON: Namų apstatymo padalintos prekybos valdytojas, Carson Pirie Scott & Co.
Ludwig MIES van der ROHE: Direktorius architektūros skyriaus, Illinois Technologijos Institute.
Gordon RUSSELL: Pramonės projektavimo Taryba, Didžioji Britanija.

Jury Komisija paskirstys premijas po dviejų mėnesių konkursą uždarius. Laimėtojams bus tuojau pranešta kabeliu arba telefonu. Jury Komisija padarys tiek posėdžių, kiek bus reikalinga teisingam sprendimui pasiekti.

Jury Komisijos sprendimas galutinas.

Kas gali dalyvauti konkurse.

Konkursas atviras visų kraštų konstruktoriams. Negali dalyvauti konkurso Moderniojo Meno ir Konstruktyvinio Projektavimo Muziejų tarnautojai.

Konkursinių projektų originalumas. Patiekti projektai turi būti originali konkurso dalyvio kūryba ir išimtinai jo nuosavybė. Projektas netinka, jei jis buvo spausdintas pardavimui arba jei gamintojas, paskirstytojas arba kas nors kitas išskyrus konkurso dalyvį turi į jį bet kurių teisių. Projektas tinkamas, jei tik bandomieji šio projekto modeliai egzistuoja, kuriuos yra matęs tik nedidelis skaičius žmonių.

Pranešimas apie dalyvavimą konkurse.

Kiekvienas nutaręs dalyvauti konkurse turi raštu pranešti Konkurso direktoriui. Pranešimas turi duoti pilną konkurso dalyvio vardą ir adresą. Pranešimas nėra įsipareigojimas patiekti konkursui projektą.

Pranešimas privalo būti pasiųstas šiuo adresu:

EDGAR KAUFMANN, Ir., Director
Department of Industrial Design Museum of Modern Art
11 West 53 Street. New York 19, New York U.S.A.

Konkursinių projektų įteikimas.

Visi brėžiniai privalo būti patiekti ant 50x80 cm (20x30 colių) eskiz... lentos arba equivalento. Brėžiniai ant kalkės arba kito popierio gali būti uždėti ant minėto dydžio lentų.

Jei pašto taisyklės draudžia minėto dydžio lentų persiuntimą, tai projektai gali būti patiekti ant tokio dydžio lentų, kokios leidžia pašto taisyklės. Brėžiniai gali būti bet kokio dydžio ir pritaisyti bet kokiu būdu ant lentų.

Kiekvienas dalykas privalo būti parodytas pakankamam skaičiuje brėžinių (planų arba pusiau planų piūvių, ištraukų, konstruktyvinių detalių) taip, kad minimas daiktas galėtų būt pagamintas iš šitų brėžinių.

Brėžinių mastelis paliekamas konkurso dalyvio nuožiūrai ir gali būti įvairus jei to reikia. Siūloma, kad bendrai mastelis būtų 1/4 tikro dydžio. Kiekvieno brėžinio mastelis privalo būti aiškiai pažymėtas. Visi svarbieji išmatavimai parodyti ir medžiagos aiškiai specifikuoti. Techniškų brėžinių papildymui kiekvienas dalykas privalo būti parodytas spalvotoj perspektyvoj arba izometriškai, pakankamai dideliam mastelyj, kad susidarytų tikslus vaizdas apie pagaminto daikto išvaizdą.

Visi brėžiniai dalyvaujantieji konkurse privalo neturėti jokių indentifikacijos ženklų. Kartu su projektu turi būti antspauduotas vokas su konkurso dalyvio vardu ir adresu; žiūrėk skyrių su antrašte „Konkursinių projektų slaptumas".

Pageidaujama papildoma medžiaga (nereikalaujama). Gali būti patiektos fotografijos modelių arba tikrų baldų, konstruavimo pavyzdžiai arba užbaigti baldai, tačiau tas nėra reikalaujama. Visa šita medžiaga, kaip ir patiekti brėžiniai negali turėti jokių savininko žymių, tačiau turi būti lydima užantspauduoto voko su konkurso dalyvio vardu ir adresu.

Konkursinių projektų slaptumas.

Prisiųstoji medžiaga negali turėti savininko vardo arba simbolio. Kiekvienas konk. dalyvis prie savo konk. projekto pivalo pridėti paprastą, nepermatomą, antspauduotą voką su pilnu vardu ir adresu. Priėmimo skyrius visus brėžinius ir kitą gautą medžiagą numeruos ir tuo pačiu numeriu žymės vokus. Kiekvienas konk. dalyvis gali patiekti neribotą kiekį konk. proj; neatatinką šitų sąlygų nebus priimti į konkursą ir Muziejai nesiima jokios atsakomybės dėl jų gražinimo.

Konkursinių projektų siuntimas konkursui.

Konk. proj. siuntimas atliekamas siuntinių paštu arba oro expresu siuntėjo sąskaita. Konk. proj. privalo būti adresuoti sekančiai:

Edgar Kaufmann, Ir., Director
Museum of Modern Art
Furniture Competition c/o Manhattan Storage 8. Wahrehause Company. 801 Seventh Avenue.
New York 19, New York, U.S.A.

Siuntinio įvertinimas turi būti pažymėtas ant siuntinio viršaus. Sąskaita su atskirų vienetų įvertinimu turi būti atskirai nuo antspauduoto voko su konk. dalyvio vardu ir adresu. Pastaba: Konk. proj. įvertinti 100 dol. arba daugiau privalo turėti konsularinę sąskaitą, kurią galima gauti iš Jungt. Valst. konsulo ir privalo būti pasiųsta Konkurso Direktoriui, kad konkurso projektas būtų laisvas nuo Jungt. Valst. muito. Konsularinė sąskaita nereikalinga jei projektas įvertinamas mažiau negu 100 dol.

Konkursinių projektų gražinimas.

Premijas laimėjusieji projektai ir atatinkama medžiaga tampa Muziejų nuosvybe. Konkurso dalyviai privalo pranešti Konkurso Direktoriui ar jie nori, kad jų konk. proj. nelaimėjusieji premijų būtų gražinti. Šitas pranešimas siunčiamas kartu su pareiškimu apie norą dalyvauti konkurse. Jei bus pageidaujama, konk. proj. bus gražinti jų savininkams po tam tikro laiko, arba Muziejai kreipsis ir gaus leidimą pasilaikyti juos ilgiau parodos reikalams arba rinkinio sudarymui. Konk. proj., kurie nebus pareikalauti gražinti, bus sunaikinti po 6 mėnesių.

Muziejai dės visas pastangas globoti konk. projektus, tačiau nesiima atsakomybės konk. proj. dingimo arba sužalojimo atvejais.

Konkursinių projektų nuosavybės teisė

Visi konk. proj. patiekti konkursui palieka konstruktorių nuosavybe išskyrus premijas laimėjusius projektus, aprašytus skyriuje „Premijas laimėjusių projektai tampa Moderniojo Meno Muziejaus nuosavybe. Muziejus gali prašyti leidimo parodos tikslams arba galimo rinkinio sudarymui, pasilaikyti brėžinius ir atatinkamą medžiagą premijas nelaimėjusių projektų.

Premijas laimėjusių projektų gamyba ir pardavimas.

Konstruktyvinio Projektavimo Muziejus, vienas iš konkurso globėjų, dės pastangų suorganizuoti premijas laimėjusių projektų gamybą ir pardavimą Jungtinėse Valstybėse. Kiekvienas konstruktorius laimėjęs premiją Konk. sutinka, kad laike 6 mėnesių po premijos įteikimo jis derėsis del savo laim. proj. panaudojimo gamybai ir baldų pardavimo, tik su Konst. Proj. numatytais J. A. V. pamonininkais.

Konst. Proj. Muziejus iš savo pusės sutinka, kad derybose del baldų gamybos ir pardavimo pagal premijas laimėj. projektus konstr. atlyginimo pagrindu bus imamas 3% pelnas nuo visų parduotų arba šiam pelnui atatinkanti suma. Tikslu išlaikyti pagrindinį prem. laim. proj. charakterį ir integralumą, Muziejus pasilaiko arbitro vaidmenį. Kilusių nesusipratimų atveju, dėl pasiūlytų pakeitimų laike projektų realizavimo proceso.

Galutinai pagaminti brėžiniai privalo būti patvirtinti konstruktoriaus ir Muziejaus, ir tik tokiu būdu patvirtinti brėžiniai galės eiti Moderniojo Meno Muziejaus arba šio konkurso vardu. Be specialaus Muziejaus patvirtinimo jokie projektai, konkurse dalyvavusių projektų pagrindu, negali eiti Muziejaus arba šio konkurso vardu.

Paroda

Muziejus suruoš prem. laim. projektų ir pagamintų baldų parodą, jei paskutinysis sutiks su Konstr. ir Muziejaus interesais. Gali būti iškabinti ir kiti vertingi, tačiau premijas nelaimėjusieji projektai.

Kiti muziejai ir krautuvės bendradarbiauja su Konstr. Projekt. Muziejum, Inc. tikimasi suruoš parodas Jungt. Valst. ir kituose kraštuose. Šitos parodos bus pagrįstos ir apribotos Moderniojo Meno Muziejaus atrinkta medžiaga.

Klausimai

Klausimai del konkurso gali būti siunčiami Konkurso Direktoriui

Edgar Kaufmann, Ir, Director,
Department of Industrial Design,
Museum of Modern Art. 11 West
53 Street, New York 19, New York
U.S.A.

Jokie klausimai gauti po 1948 m. balandžio mėn. 30 dien. nebus atsakyti. Atsakymui į klausimus bus išleistas vienas biuletenis visiems užsiregistravusiems konkurso dalyviams. Tame biuletenyje taip pat tilps jau paskelbtų konkurso taisyklių oficialūs pakeitimai.

Apie globojančius prekybininkus

Konstr. Projekt. Muziejus, Inc. sukurtas grupės žymių, į ateitį žiūrinčių baldų pirklių detalistų. Jo valdomasis komitetas, vadovaujamas Harry FICH, susideda iš Nathan S. Sochs, Harry J. Stern, Harry M. Epstine ir Harry Coplan. Atstovaudamos vadovaujančius pirklius Jungt. Valst. Konstr. Projekt. Muziejus, Inc. dirba pigių baldų tobulinimo idėjai, skatindamas konstruavimo talentą ir išradimų akciją, šito konkurso pavyzdžiu.

Miestų Detalistų Krautvės 160, kurios dalyvavo šitoje akcijoje ir kitos, kitose miestuose, kurios gali prisijungti, norėtų tapti žiotimis, per kurias visi įvykdyti projektai, kaip šito konkurso rezultatas, pirmiausia pasiektų Amerikos visuomenę.

Per prof. V. K. Jonyną, L. Inž. Centro V-ba gavo konkurso sąlygas, iš Lietuvos Generalinio Konsulo Jono Budrio, kuris prašo, galinčius šioje srityje kurti, konkurse dalyvauti ir tuomi pačiu pasitarnauti Lietuvos reikalui.

P. p. inžinieriai, neturintieji galimybės savo įsiregistravimą dalyvauti konkurse išsiųsti oro paštu į USA, prašomi jį skubiai pasiųsti p. dipl. inž. Broniui Galiniui, (16) Londorf, Kreis Giessen, 8722 Eng. Labor Service Company.

Inžinierių Centro Valdyba.

Lietuvių Jūrų Mokykla Flensburge

pradės naujus mokslo metus š. m. gegužės mėn. gale. Mokinius leista priimti tik iš anglų zonos. Mokiniai gauna lengvai dirbančiųjų maisto ir cigarečių priedus, gyvena bendrabutyje netoli mokyklos. Mokslas tęsiasi šešius mėnesius.

Mokykla yra gavusi iš anglų laivininkystės bendrovės „The General Steam Navigation Company Ltd" pranešimą, kuriame pasižada suteikti galimybės plaukioti jūreiviais ir kartu atlikti praktiką mokiniams, baigusiems bent vieną šios mokyklos kursą.

Priimami kandidatai į visas klases ne jaunesni kaip 17 metų. Į parengiamąją navigacijos ar mechanikos klasę pakanka keturių gimnazijos klasių išsimokslinimo, į pirmąją navigacijos ar mechanikos klasę priimami baigę ne mažiau kaip šešias gim. klases arba turintieji tolygų išsimokslinimą. Plaukiojimo arba mechaniškų dirbtuvių praktika yra pageidaujama, tačiau į suminėtas klases įstoti dar nebūtina.

Baigę parengiamąją navigacijos klasę gauna škiporiaus pažymėjimą, o parengiamąją mechanikos klasę — mašinų asistento, bei teisę mokintis toliau pirmoje klasėje. Baigę pirmąją navigacijos klasę gauna tolimojo plaukiojimo II-jo šturmano pažymėjimą, o pirmąją mechanikos klasę — III-jo laivo mechaniko. Teisė eiti laive atitinkamas pareigas gaunama atlikus įstatymais reikalaujamą jūreivio arba kūriko praktiką.

Plaukusieji antrojo šturmano ar trečiojo mechaniko pareigose gali įstoti į antrąją klasę pirmojo šturmano ar antrojo mechaniko kursui išeiti ir pastarųjų teises turintieji į trečiąją klasę kapitono ar pirmojo mechaniko pažymėjimui gauti. Šiose vyresniose klasėse bus dėstoma vokiečių kalba visoms trim baltų tautybėm kartu, jei susidarys pakankamas lankytojų skaičius.

Parengiamose ir pirmosiose klasėse mokslas vyksta lietuvių kalba, tačiau vokiečių kalbos mokėjimas yra pageidaujamas, nes kai kurie lektoriai numato emigruoti ir, jei nepavyktų rasti pakaitą tarp lietuvių, tektų kviesti vokiečius lektorius kai kuriems dalykams dėstyti.

Norintieji jūrų mokyklą lankyti paduoda nedelsdami pareiškimą lietuvių kalba šiuo adresu: P. Mažeika, (24) Flensburg, Munketoft 1, Seefahrtschule. Pareiškime reikia nurodyti: gimimo datą, DP Identity Card Nr., adresą, DPACCS ir stovyklos Nr., išsimokslinimą ir mechaniškų dirbtuvių arba plaukiojimo praktiką (kur ir kiek laiko), jei praktikos turima. Pareiškimus atsiuntusiems bus išsiuntinėjamos anketos anglų kalba užpildyti ir grąžinti, pagal kurias IRO įstaigos rūpinsis kandidatų perkėlimu į mokyklą.

Direktorius.

LIETUVIŲ TREMTINIŲ AMATININKŲ IR DARBININKŲ PROFESINĖS SĄJUNGOS

PRANEŠIMAS

Iš daugelio pavienių asmenų esame gavę besikartojančių užklausimų, tačiau, neturėdami galimumo kiekvienam iš jų atskirai atsakyti, subendrinę klausimus, pranešame:

1. LIETUVIŲ TREMTINIŲ AMATININKŲ IR DARBININKŲ PROFESINĖ SĄJUNGA yra gavusi Karinės Valdžios licenziją, todėl pati organizacija ir jos veikla yra legali.

2. Mūsų išduodamieji amato liudijimai neturi nieko bendro su IRO išduodamais specialybių pažymėjimais.

3. Amato liudijimai yra išrašomi lietuvių, anglų, vokiečių ir prancūzų kalbomis. Be to, juose turi būti savininko fotografija.

4. Pravedus meisterių ir pameisterių klasifikaciją, mūsų išduotieji amato liudijimai bus pripažinti vokiečių Amato Rūmų. Kiekvienas, gavęs meisterio vardą, galės steigti savo įmonę Vokietijoje.

5. Amato liudijimai yra išduodami tik mūsų sąjungos nariams. Jie gaunami per vietinių skyrių valdybas.

6. Paskiri asmenys iš stovyklų, kuriose nėra mūsų sąjungos skyrių, yra prašomi kreiptis į artimiausios stovyklos skyriaus valdybą. Centro Valdyba pavieniams asmenims betarpiai amato liudijimų neišduoda.

7. Muencheno ir Hanau skyrių nariai kreipiasi tik į savo skyrių valdybas, kurios visus formalumus amato liudijimui gauti privalo sutvarkyti.

Ta pačia proga prašome visų skyrių valdybas artimiausiu laiku baigti amato liudijimų išdavimo formalumus, nes daugelis narių dar prieš išemigruodami nori sutvarkyti savo specialybės reikalus. Be to, artimiausiu laiku bus pradedama išdavinėti sąjungos nario liudijimai, kas esamomis mūsų darbo sąlygomis nebus lengva greitai atlikti.

CENTRO VALDYBA

P.C.I.R.O. PAIEŠKOJIMŲ ĮSTAIGA, AROLSEN PRIE KASSELIO, IEŠKO ŠIŲ ASMENŲ:

KACDAINIS Barbora, 79 metų, iš Klausmuehlen;
KACENELENBOGEN Frania, gim. 1924, iš Bergen Belsen;
KACENELENBOGEN Henach, iš Bergen Belsen;
KAGAN Chone, 35 metų, iš Kauno;
KAGAN Malka, 55 metų;
KAITINIS Valteris, gim. 1927. 9. 27, iš Spreenhagen/Berlin;
KAN Chaim, gim. 1930-31, iš Kalvin;
KAN Rosa, gim. 1903, iš Kauno;
WOLPIANSKI Nocim, gim. 1905. 3. 5, iš Stutthof;
ZYLBERMAN Rachel, gim. 1909, iš Anvers.
BROVKA Jonas, iš Virbalio;
BROVKIEINE Matila, iš Virbalio;
CHASMAN Rachel, 40 metų;
CHASMAN Josef, 12 metų;
CHEIN Boris, gim. 1887, iš Vilnidus;
CINDLER Berl, iš Mažeikių;
CINDLER Malka, iš Mazeikių;
CHURAMOWITSCH Lirgamer, gim. 1897, iš Bialistok;
CINDRIE Josef, 55 metų, iš Buenos Aires.

LIETUVIAI VOKIETIJOJE

Kasselio kronika

— Kovo 13 d. Kasselyje viešėjo išraiškos šokių menininkė Jonė Kviecinskaitė, kuri vietos publikai davė išraiškos šokių vakarą. Solistė, fortepionu palydint Doro Georgesohn, pašoko 9 dalykėlius.

— Kovo 14 d. vietos lietuvių gimnazija gražiai paminėjo Šv. Tėvo Pijaus XII devintąją karūnavimo sukaktį. Minėjimas buvo pradėtas pamaldomis bažnyčioje, kur mokiniai gausiai dalyvavo bei gražiai pagiedojo. Po pamaldų vietos gimnazijos salėje įvyko akademinė valandėlė.

— Apie kovo mėn. vidurį 7 stovyklos našlaičiai išvažiavo į bendras visos Vokietijos našlaičių stovyklas, iš kur bus emigruoti į užjūrio kraštus. Išvykstantiems našlaičiams Kasselio LTB Komiteto pirm. A. Malakauskas palinkėjo laimingos kelionės ir įteikė kiekvienam po maldaknygę ir po knygą „Lietuvos keliu".

— Kovo 20 d. baigėsi tris dienas užtrukusios stovyklos suaugusiųjų rekolekcijos. Pažymėtina, kad parapijiečiai, supratę padėtis rimtumą, šių rekolekcijų konferencijas labai gausiai lankė ir pasibaigus rekolekcijoms priėmė šv. Komuniją. Rekolekcijoms vadovavo iš Hanau atvykęs kun. A. Bukauskas. Ed. S.

PADĖKA

8184 Lietuvių Inžinerijos Tarnybos Kuopai už 3000 RM. piniginę paramą stovyklos skaityklai įrengti, reiškiame nuoširdžią padėką.

Hochfeldo Stovyklos Liet. Komitetas

Sportas

Lietuviai Apygardos meisteris

Schw. Gmuend lietuvių šachmatininkai kaip REMS grupės nugalėtojai baigminėse rungtynėse su kitos MURR Grupės nugalėtojais — Waiblingeno vokiečiais — turėjo net triskart rungtis iki iškovojo REMS-MURR apygardos šachmat. meisterio vardą. 1948 m. paskutinėse rungtynėse III. 21 d. vokiečiai buvo įveikti 4½ : 3½, prieš tai 5½ : 2½.

Dabar lietuvių šachmatininkams, kaip naujam REMS-MURR meisteriui teks po mėnesio susitikti su kitos apygardos ULM-AALEN meisteriu.

Gmuendo lietuvių šachmatininkų ekipa, iškovojusi apygardos meisterio vardą, susideda iš Brazausko, Markevičiaus, Kauno, Stančiaus, Vyt. Petreikio, Anskolio, Maščinsko ir Zenkevičiaus.

Lietuvių II komanda taip pat išėjo B kl. grupės nugalėtoju, tačiau trečiose baigimnėse rungtynėse su Backnango vokiečių II dėl REMS-MURR meisterystės pralaimėjo 3½ : 4½, ir liko apygardos lentelėje II vietoje.

Gražus Z. Puzinausko laimėjimas

Kovo 7 d. Passau įvyko tradicinės, Nibelungų šventės proga, lengvosios atletikos rungtynės. Į šias rungtynes buvo pakviesta visa eilė geriausių dabartinių Vokietijos lengvatletų, jų tarpe ir mūsų Z. Puzinauskas.

Z. Puzinauskas rutulio stūmime, kur pasekme 14,04 m iškovojo pirmą vietą. Tai yra tikrai graži ir mums džiaugsminga pergalė. Tenka pabrėžti, kad ši pasekmė buvo pasiekta halėje. Taipogi šaltas oras ir kelionės nuovargis, neigiamai atsiliepė į rezultatą.

Pasaulio šachmatų pirmenybės

Pasaulio šachmatų pirmenybių pirmoji dalis Hagoje pasibaigė ir išrikiavo varžovus sekančiai:

		laim.	lyg.	pral.	tašk.
1. Botwinik (Rusija)	8	6	2	0	6
2. Reshevsky (USA)	8	2	5	1	4½
Keres (Rusija)	8	3	2	3	4
Smyslow (Rusija)	8	2	4	2	4
dr. Euwe (Olandija)	8	0	3	5	1½

Daugelio favorizuotas šachmatų genijus Keres ankščiau Estijos meisteris) iš pradžių ėjęs pirmuoju, vis dėl to turėjo nusileisti dabartiniam savo tautiečiui Botwinikui, kuris surinkęs 6 tšk. toli atsiplėšė nuo savo varžovų. USA atstovas Reshevsky taip pat kietai sukovojo ir su 4½ tšk. eina antruoju. Kaip iš lentėlės matyti toliau eina Keres su 4 tašk. Smyslow su 4 tšk. ir dr. Euwe su 1½ štk.

Antroji pirmenybių dalis prasidės balandžio 10 d. Maskvoje. Eilutės pasikeitimo laukti netenka, nes Rusijos atstovai savo sostinėje turės daug jaukesnę aplinką ir be abejo sukovos dar ambicingiau kaip Haagoje. Gali atsitikti net taip, kad visi trys Rusijos atstovai eilės tvarka užims pirnaujančias vietas.

Sportas Kasselyje

— Kovo 13—17 d. įvyko didelės SK „Lituanica" stalo teniso žaidynės, kuriose dalyvavo daugiau kaip 30 žaidėjų. Žaidynės buvo pravestos vyrų vieneto grupėje dviejų minusų sistema. Pirmoji vieta, kaip ir buvo laukta, stiteko Adomavičiui, finale įveikusiam iš minusų pusės atkopusį Brantą 21:18, 20:22, 22:20, 24:22. Pastaroji kova įsiskyrusi savo dramatiškumu ir buvo įdomiausia iš visų šiose žaidynėse buvusių susitikimų. Trečioje vietoje liko jaunas, bet gabus žaidėjas Raudys, pusfinalyje pralaimėjęs Brantui 21:24, 22:20. Šiems trims pirmųjų vietų laimėtojams įteikti gražus SK Lituanica diplomai.

— Kovo 11 d. pirmą kartą šiais metais pasirodė ir Lituanicos antroji futbolo vienuolikė. Ši komanda, sudaryta daugiausia iš jaunų žaidėjų, publikos neapvylė: ji laimėjo prieš stiprius vietos jugoslavus net 4:2 (3:0). Ypatingai gražus žaidimas buvo parodytas pirmame kėlinyje, kada per trumpą laiką pasiekti trys įvarčiai. Taip pat ir antrame kėlinyje nežiūrint „išsikvėpimo" mūsiškiai sukovojo narsiai ir pelnė dar vieną įvartį, tuom užsitikrindami savo tvirtą pergalę. Įvarčius įmušė: Bulkaitis ir Norvilaitis po 2.

— Kovo 13 d. įvykusiose šachmatų rungtynėse „Lituanica" aštuoniose lentose nugalėjo Niederzwehreno vokiečių komandą gana aukšta pasekme 5,5:2,5.

Žiburiai
LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Pausaulio ivykiu spektre

A. D.

„Army Times" savo kovo mėn. 23 d. vedamajame „Tikrasis karas" rašo: „Amerikiečių nusiraminimo akmeniukas, pradėjęs judėti nuo Jaltos kalnyno, šliaužęs iki Dimitri Gromyko pirmojo isdidaus prasikišimo Saugumo Tarybvje, šiomis dienomis, kapituliavus čekams ir Jan Masarykui mirus širdies priepuoliu, virto ištisu sniegynu."

„Šaltojo karo" diplomatija ir popieriniai susirašinėjimai pereitą savaitę baigė savo dienas ir abu didieji milžinai viešai pradėjo čiupinėti kraujo karo ginklus.

Žinovai sako, kad karas dar nesiartinąs ir gal dar galima jo išvengti. Bet nuo dabar prasidėjo greičio lenktynės ir jas laimės tas, kieno strateginė erdvė bus didesnė, tas kuris daugiau turės pritarančių draugų, kieno kraujo karo ginklai bus galingesni už kitų.

Rusai visais atvejais yra geriausiai pradėję. Jie jau yra susimobilizavę (vien Europoje turi 1,5 mil. kariuomenės). Jos vadai turi visą karo pajėgą, kokia jiems yra reikalinga, nes jie jos ir taikos metu neužleido. Jie visai nekalbėjo apie karinį lavinimą ar verbavimą (mat. toks yra Sovietų Rusijos gyvenimo būdas, toks jis ir buvo).

Strateginiu požiūriu Rusija laimėjo didelių pliusų, vesdama savo tradicinį priešingumą „žiurkės kampe" politika. Vieton pasitraukti į savo gilumą ir priešui sukliudyti veikti dėl ilgų tiekimo nuotolių, Rusija savo karinį frontą pastūmėjo į priekį. Dabar ji tikisi, kad jos širdis yra nepažeidžiama ir visa Europa jos apglėbta.

Iš mūsų pusės, mes tik dabar iš tikrųjų pradėjomė įgyvendinti tai, kas yra reikalinga strateginiam karui ,o ne „šaltajam karui". Marshallio plano pagalba tikim laimėti draugų, tuo pačiu sustiprindami Europą. Mes nusprendėme papildyti mūsų kariuomenės rezervus ir sutiprinti visas karines pajėgas. Pagaliau mes tikimės, kad po ilgų delsimo metų pasiseks įgyvendinti visuotinės karinės prievolės programą. Ir mes esame taip silpni, kaip krautuvėje užsigulėjusi kava. Kariuomenei iki jos 669 000 vyrų minimumo trūksta 120 000, avijacijai trūksta 40 000 ir laivynui — 100 000. Mes Europoje teturime 130 000 vyrų, kurie negalėtų vesti kovos nė vienos savaitės. Tolimuose Rytuose yra šešios divizijos ir visos jos žemiau normalaus pajėgumo.

Mes turime gerą laivyną (bet kokia yra Rusijos galybė?), nepalyginimą oro pajėgą ir atominę bombą. Dabar mes šiuose reikaluose turime tobulintis ir mūsų ateity, aišku, vieton ideologų, politikų ar diplomatų turės kalbėti kariškiai".

* * *

Velykų švenčių išvakarėse Vašingtone įvyko svarbių konferencijų. Buvo tariamasi ne tik dėl ekonominės pagalbos Europai suteikimo, bet taip pat buvo plačiai aptarti ir kariniai Jungtinių Valstybių klausimai. Vienoj konferencijoj prez. Trumanas pusantros valandos tarėsi su sausumos, oro ir jūrų karo ministeriais, ir buvo paliesta „įvairūs valstybės gynimo aspektai bei karinės prievolės įvedimo klausimai". Prez. Trumanas yra nusistatęs Kongreso paprašyti papildomai 10 milijardų dol. krašto saugumo reikalams, nežiūrint, kad tam tikslui jau yra paskirta 11 milijardų dol.

Gerai informuotuose Vašingtono sluogsniuose, kaip praneša korespondentai, yra daug kalbama apie atominės bombos panaudojimą būsimo karo atveju. „Ji būsianti panaudota konflikto metu apginti Jungtinių Valstybių ir jos pusėj esančių kraštų interesams. Tačiau bomba nebus metama agresoriaus užimtuose kraštuose". Tuose pačiuose sluogsniuose nurodoma, kad amerikiečių vadovybė vengs kovos išplėtimo įvairiuose punktuose. Pirmiausia bus stengiamasi sunaikinti priešo karinį ir politinį pajėgumą ir šia kryptimi bus sukoncentruotos visos jėgos.

Ta proga yra primenamas gen. Eisenhowerio paskutinis raportas gynybos ministeriui, kuriame buvęs JAV kariuomenės vadas Europoj nurodo, kad kilęs karas gali būti greitai baigtas, „sudavus pradžioj priešui keletą baisių smūgių".

JAV senatorius Hickenlooper atyirai pareiškė, kad Jungtinės Valstybės būtų visai pateisintos, jei jos panaudotų atominę bombą karui sutrumpinti.

JAV gynybos ministeris Forestalis senato karinėj komisijoj pareiškė, kad atominė bomba sudaro nors vieną atominę bombą, praeis apie 15 metų. Jie nurodė, kad atominės bombos pagaminimas yra susijęs su dideliais sunkumais, kurių Rusija negali greit nugalėti. Viena iš jų esanti elektros srovės trūkumas. Atskirti uranijui 235 iš natūralaus uranijaus reikalinga tokios elektros jėgos, kuri buvo galima gauti tik Tennessee slėny ir prie Pacifiko, kur yra dižiulės užtvankos. Ne atsitiktinai prie jų buvo pastatyti ir atomo fabrikai. Sov. Rusija savo pirmojo penkmečio plane iki 1950 metų yra numačius pagaminti 82 000 milijonus kilovatvalandų, tuo tarpu JAV jau 1946 metais gamino 223 000 mil. kilovatvalandų, taigi beveik tris kartus daugiau kaip Sov. Rusijos suplanuota pagaminti 1950 m.

* * *

Susirūpinimas savo karine jėga yra ne tik Jungtinių Valstybių pusėje. Pastaruoju metu sovietai paskelbė, kad jie iš kariuomenės atleidžia dvi vyrų klases. Tačiau praktiškai tai visiškai nereiškia jų kariuomenės sumažinimo. Pagal sovietų gimimų skaičių bei vaikų mirtingumą yra nustatoma, kad kasmet sovietai į kariuomenę pašaukia po 2 milijonus vyrų. Dėlto yra neabejojama, kad sovietai turi didžiausią pasauly kariuomenę. Europoj jos, anot britų laikraščio „Observer", yra mažiau, negu manoma. Maska pranešanti, kad okupuotuose kraštuose stovi 40 divizijų. Nesigilinant, kiek čia yra tiesos, esą daviniių, kad geriausi sovietų daliniai yra atitraukti į Rusiją, kur pavedamas jos radikalus perorganizavimas ir permokymas. Garsiųjų maršalų dingimas iš viešumos yra susijęs ne tik su politikierių noru išvengti iš jų pusės jų populiarumo temdymo, bet greičiausiai su tuo, kad tie maršalai yra reikalingi prižiūrėti kariuomenės perorganizavimą. Buvo girdėti, kad marš. Žukovas yra Odesoj ir vadovauja pietų armijai, ruošdamasis Juodosios jūros bei Krymo gynybai, marš. Bagramianas esąs Tiflise ir su Kaukazo armija saugo Baku bei Grozny naftos laukus, marš. Malinovskis esąs perkeltas į Tolimuosius Rytus ir įsikūręs Citoj, o Stalingrado herojus Rokossovskis dirbąs Minske.

Iš gautų pranešimų matyti, kad sovietų kariuomenė yra perorganizuojama, pritaikant atominiam karui. Kiekviena armija taip tvarkoma, kad, reikalui esant, ji viena galėtų veikti ir apsirūpinti. Taip pat stengiamasi ją motorizuoti bei sudaryti daugiau parašiutinių dalinių. Spėjama, kad sovietų kariuomenės reorganizacija užtruks iki penkmečio pabaigos — 1950 metų.

* * *

Apie ginklus šiandien pradėta daugiau šnekėti, nes visi pripažįsta, kad tarptautinė padėtis šiuo metu žymiai pablogėjo. Ypač daug čia prisidėjo įvykiai Čekoslovakijoj. Amerikiečių kariuomenės vokiečiams leidžiamas laikraštis „Die Neue Zeitung" (25.3) rašo: „Įvykiai Prahoje išsėmė laisvų tautų kantrybę" ir toliau nurodo, kad „Kremliaus ponai mano, kad perversmas Prahoj yra vienintelė tema, kuri galėtų interesuoti Saugumo Tarybą. Jugoslavų, lenkų, bulgarų, rumunų ir vengrų laisvės judėjimai jau taip pat prašė Saugumo Tarybą ištirti metodus, kuriais tautoms tokiu grubiu prieštaravimu JTO Chartai buvo išplėstos žmonių teisės ir politinė nepriklausomybė. Sovietų „sulygintų" tautų sąrašas gali būti dar prailgintas. Metodai, kuriais buvo atimta laisvė **estams, latviams ir lietuviams,** nėra visai užmiršti, ir šių klausimų svarstymas Saugumo Taryboj sovietų politiką pastatytų prieš keblius klausimus".

Long Island katalikų vadai pasisako už įleidimą į JAV 800.0000 DP iš Europos. Nuotraukoje matome kun. George Driscoll, žurn. Patrick F. Scanlan, PROF. DR. PRANĄ PADALSKĮ, ir NCWC įkurdinimo dir. Raymond Disco.

DR. NIKOLAUS MUELLER, Augsburgo miesto vyr. burmistras

Augsburgo vyr. burmistras lietuviams

Kenčiančiam nėra didesnio skausmo, kaip girdėti dar priekaištus ar pasityčiojimus, ir nėra didesnės paguodos, kaip išgirsti šiltą paguodos žodį, pajusti, kad yra suprastas, atjaustas. Mes — nekaltos šio karo aukos — ne retai sunkiai atsidūstame, girdėdami nepelnytų priekaištų, ir džiaugiamės dėl kiekvieno nugirsto palankaus žodžio. Mes žinome, kad čia, Vokietijoje, kuri pati pergyvena sunkias pokario dienas, esame kliuvinys, mums dėl to dažnai nejauku darosi, bet žinome taip pat, kad esame čia ne savo valia ir kad kitokių galimybių mums nėra. Su gilia padėka mes vertiname kiekvieną, kuris šią mūsų padėtį supranta, o juo labiau džiaugiamės, kai tą išgirstame iš oficialių, aukštai stovinčių asmenų. Taip Augsburgo lietuviai labai džiaugiasi tokių artimo meile persunktų žodžių sulaukę iš miesto vyr. burmistro Dr. Muellerio.

Vasario 16 d. gavęs pluoštą informacinės medžiagos apie Lietuvą, vyr. burmistras tą pačią dieną pasveikino lietuvius raštu, kuriame rašo lietuvių dabartinius jausmus suprantąs, juo labiau, kad ir vokiečiai per tuos karus daug ko netekę „Mes jaučiame tą pat, ką ir jūs, ir pritalkome dabarčiai jūsų poeto Adomo Mickevičiaus žodžius, išreikštus jo gimtąją kalba: „Lietuva mano žeme, šalele gimtoji! Tas tik supras, kad tu jam sveikatą atstoji, kas jau tavęs neteko".

Šitie žodžiai rašte pacituoti lietuviškai. Toliau vyr. burmistras rašo: „Telaimina Dievas tėvynei ištikimą sėklą ir teleidžia mums vėl pasiekti, kad suvienytoje Europoje mes pasiektume tėvynės sritis ir kad vėl galėtume savas dirvas purenti."

Kovo 16 d., dėkodamas Lietuvių Komitetui už įteiktą Augsburge lietuvių pastatyto lietuviško kryžiaus drožinėtą modelį, vyr. burmistras rašo, kad tai suteikę jam džiaugsmo. Priminęs, kad pastatydami Augsburge lietuvišką kryžiaus simboliką, Dr. Mueller sako, kad ir jo tautoje esą daug nešančiųjų kryžių ir kad nūdien abiem tautom tinką „Stabat Mater" giesmės žodžiai: „Juxta crucem tecum stare! „Kryžius yra paguoda ir viltis dabartiniam tvane", sako vyr. burmistras, primindamas kartuziečių ordino šūkį: „Stat crux, dum volvitur orbis". Reikšdamas lietuviams savo velykinius linkėjimus, vyr. burmistras tarp kitko sako. „Jei šiandien Lietuva dejuoja kryžiaus papėdėje, tai ir jai ateis laikas, kada ji atsikels, pergyvens Prisikėlimą ir išplės naują gyvenimą."

Kovo 25 d. persiųsdamas prašytąją fotografiją vyr. burmistras vėl prisimena lietuvių ir vokiečių tautų kančias ir reiškia vilties, kad kenčiantieji vieni antrus gali geriau suprasti. Joms abiems tinkąs lotyniškas posakis: „Salomen miseris socios baluisę malorum."

Naujasis projektas DP isileisti i JAV

Tur būt, išvietintųjų asmenų tarpe šiuo metu plačiausiai kalbama apie naująjį JAV senato teisių komisijos priimtąjį projektą, pagal kurį siūloma įsileisti 100.00 DP. Projektas oficialiai pavadintas „Displaced Persons Act of 1948 — S. 2242".

Pirmoje šio projekto dalyje duodama išvietintųjų asmenų sąvoka, toliau nurodomos taisyklės, pagal kurias DP būtų priimami. Jei projektas būtų priimtas, sudarytoji 3 asmenų komisija, sudariusi atitinkamą aparatą, padarytų tremtinių atranką amerikiečių, anglų ir prancūzų zonose Vokietijoj bei Austrijoj, neaplenkiant nė Italijos. Kandidatais būsią atrinkti toke asmens, kurie pagal imigracinę teisę būtų tinkami gyventi JAV, kurie savo išsilavinimu ar profesija būtų reikalingiausi JAV ir kurie, atvykę neatimtų darbo ir neištumtų kitų iš butų bei nesudarytų naštos įvairioms amerikiečių įstaigoms.

Pirmumo teisė

Atrodo, kad daugiausia dėmesio bus kreipiama atgabenant našlaičius ir tokius jaunamečius, kurių tėvų likimas nėra žinomas. Nemažiau kaip 50% vizų būsią išduota tiems, kurie savo gimtuose kraštuose yra dirbę žemės ūkiuose ir kurie, čia atvykę, bus taip pat apgyvendinti žemės ūkiuose.

Pažymėtina, kad projekte numatyta iš prijungtųjų kraštų kilusių tremtinių įsileisti net 50% viso numatytojo skaičiaus. Iš to išeitų, kad pabaltiečių Amerikon galėtų įvažiuoti žymiai daugiau, negu kitų tautybių tremtinių, nes jų kraštai yra Rusijos užgrobti.

Atvažiavusiųjų kontrolė

Jei šis projektas būtų priimtas toks, koks jis yra patiektas, iš viso būtų įsileista, kaip jau sakyta, 100.000 DP dviejų metų laikotarpyje. Pažymėtina, kad jau minėtoji Displaced Persons komisija turėtų rūpintis, jog tremtiniai būtų aprūpinti darbais ir rūpintųsi jų gerovę. Be to, atvykusieji tremtiniai laikas nuo laiko turėtų registruotis šioje komisijoje tol, kol ji veiks, o ją panaikinus, generalinio prokuroro įstaigose. Vadinasi, būtų kontroliuojama, kad tremtiniai gyventų ten, kur buvo atvežti, ir dirbtų tuos darbus, kuriuos dirbti užsirašė dar būdami tremtyje.

Pageidautinos pataisos

Amerikos lietuvių spauda labai plačiai šį projektą komentuoja ir nurodo, kad šis projektas teisėsprendžia tik dalį tos nelaimingos DP problemos. Vakarų Europoje gyvena daugiau negu 800 tūkstančių įvairių tautybių išvietintųjų, todėl tik 1/8 tremtinių dalis galėtų patekti į JAV. Spauda nurodo, jog reikia būtinai reikalauti, kad tas skaičius būtų padidintas. Nurodoma, kad ir kandidatų atrinkimas būsiąs daromas ne visai demokratinėmis priemonėmis. Atvykusiųjų priverstinis registravimasis taip pat nesutinkąs su laisvojo žmogaus principais. Todėl reikia įvairių papildomų klauzulių ir padaryti kai kurių pakeitimų.

Amerikoje gyveną lietuviai, kurie visada ir visur jautriai reagudavo ir tebereaguoja į visus lietuvių tremtinių reikalus, ir čia visa energija įsijungė į darbą, kad ir šiuo atveju lietuvių reikalai nebūtų pažeisti.

Čia patiekiame „Draugo" dienrašio trumpą reportažą apie visas kilnias mūsų tautiečių pastangas.

ALT IR BALF PASTANGOS

Senato Judiciary Subcommittee paruošė raportą apie tremtinių Vakarų Europoje ir taip pat billiaus projektą kad šimtą tūkstančių tremtinių įleisti į Jungtines Amerikos Valstybes dviejų metų bėgyje. To subkomiteto pirmininku yra senatorius Revercomb (iš W. Virginia), su kuriuo ALT ir BALF bendra delegacija turėjo platų pasikalbėjimą.

Šį biliaus projektą senato teisių komisija užgyrė. Su tos komisijos (Senate Judiciary Committee) pirmininku senatorium Wylie BALF ir ALT delegacija taip pat matėsi ir turėjo pasikalbėjimą.

Kad tremtinių įsileidimo biliui greičiau būtų duota eiga senato ir kongreso plenume, viršminėtoji lietuvių delegacija specialiai aplankė senato daugumos vadą senatorių Robert Taftą ir kongreso pirmininką (Speaker) Joseph Martin. Ir vienas ir antras buvo delegacijos prašytas remti tremtinių bilių ir jam pravesti duoti greitesnę eigą.

SVARBUS ŽYGIS

ALT ir BALF delegacija (prie jos buvo prisidėję du latviai ir viena estė) padarė ir kitą, mūsų manymu, labai svarbų žygį.

Nugirdus, kad senato teisinėj subkomisijoj, kuri ruošė biliaus projektą, minima vienas kitas žodis, kuriais netiesioginiu būdu implikuojama kai kurių kraštų aneksijos pripažinimas. Abiejų kongreso rūmų priimtas bilius su tokia (kad ir netiesiogine) implikacija galėtų pakenkti Lietuvos ir kitų Baltijos valstybių nepriklausomybės bylai. Todėl ALT egzekutyvis komitetas ir latvių atstovas matė reikalo tą klausimą pasvarstyti su valstybės sekretoriaus padėjėju. p. Armour ir Rytų Europos reikalų ekspertu p. Stevens. Jų buvo paprašyta, kad tremtinių bilių akylai peržiūrėtų pirm. negu jis bus įteiktas senato ir kongreso plenumui svarstyti, kad jame nebūtų to, kas galėtų reikšti įtesiogini ar netiesioginį Baltijos valstybių aneksijos pripažinimą. Delegacijos prašymas buvo priimtas dėmesin.

Tas pats klausimas buvo iškeltas ir išsamiame pasikalbėjime su p. Carusi, specialiu Prezidento Trumano patarėju imigracijos reikalais.

Nėra kalbos, kad lietuvių, latvių ir estų delegacija Vašingtone tikrai gerą darbą atliko. Savo žygį ji atliko gerai pasirengusi ir labai laiku. Ji lankėsi Vašingtone tada, kada dėl tremtinių biliaus atitinkamose senato komisijose ėjo patys karščiausi ginčai. Dėl to yra sveikintina kun. dr. J. Končiaus, BALF pirmininko, iniciatyva.

SKAIČIUS IR PALYGINIMAI

Senato teisinės komisijos užgirto tremtinių įsileidimo biliaus smulkmenų dar neturime. Jis yra kitoks, negu buvo Strattono ir Fergusono bilių projektai. Pavyzdžiui, Strattono biliaus projektas reikalavo, kad keturių metų bėgyje būtų įleista iš Vakarų Europos 400.000 tremtinių, bet šis, kurį senato komisijos jau užgyrė (tokio užgyrimo nebuvo gavęs Strattono projektas), autorizuotų per du metus įleisti Amerikon tik 100.000 asmenų, kasmet po 50.000. Tremtinių įleidimas prasidėtų 1948 m. liepos 1 d. ir baigtųs 1950 m. birželio 30 d.

Senato komitete buvo siūloma įleisti didesnį skaičių, bet pasiūlymas buvo atmestas. Atsižvelgiant į tai, kad Vakarų Europoj yra netoli milijono tremtinių, siūlomas skaičius yra, palyginti, mažas. Bet kongreso plenumas turi teisę tą skaičių padidinti. Reikia prašyti, kad taip ir padarytų.

KITOS ŽINIOS APIE BILIŲ

Biliuje yra numatoma, kad visi čia atvykstantieji bus nuodugniai išt rti. Komunistams ir komunistuojantiems durys bus uždarytos.

Projekte yra numatyta ir tai, kad tremtiniais (displaced persons) yra tie, kurie tarp 1939 m. rugsėjo 1 d. ir 1945 m. gruodžio 22 d. įvažiavo Vokietjon, Italijon, ir Austrijon ir kurie prieš 1948 m. sausio 1 d. gyveno Italijoj, ar amerikiečių, britų ir prancūzų zonose Vokietijoj ir Austrijoj. Vadinasi iš tokių tremtinių bus parenkami kandidatai įkurdinti Jungtinėse Valstybėse.

LIETUVIŲ REIKALAI

Kaip gerai žinome, ir lietuvių tremtinių Vakarų Europoj yra apie aštuoniasdešimt penki tūkstančiai. Taigi, lietuviai turės pasirūpinti, kad, darant tremtinių atranką atgabenimui į Jungtines Valstybes, lietuviai nebūtų skriaudžiami.

Su pasitenkinimu tenka konstatuoti, kad ir šiuo reikalu ALT ir BALF vadovybės yra padariusios atitinkamų žygių. Kooperuojant LRKSA, SLA ir kitoms organizacijoms, yra sudaromas Amerikos Lietuvių Imigracijos Komitetas New Yorke, kuris rūpinsis visais lietuvių tremtinių įkurdinimo reikalais.

Taigi, matote, mūsų visuomeninių organizacijų vadovybės nesnaudžia, bet kruopščiai dirba ir rūpinasi kiek tremtinių šalpa, tiek jų įkurdinimu. Tos jų gražios ir kilnios pastangos turėtų susilaukti dar stipresnės visuomeninės paramos.

Dėl techniškų kliūčių iš spaustuvės pusės šis „Žib." numeris išeina tik 4 psl. Adm.

Pasaulio įvykių sukury

NAUJIEJI JAV GINKLAI

JAV yra ištobulinusios radioaktyvius debesis, kurie „sunaikins viską, kas tik su jais susidurs".

„Jie yra efektingesni žymiai didesniuose plotuose negu atominė bomba ir sritys, kurias jie palieka, pasilieka radioaktyvios neribotam laikui".

Glenn L. Martin, lėktuvų pramonininkas, darydamas šį pareiškimą, nurodė, kad debesis išplatina vėjas ir jų panaudojimui reikalinga geral žinoti oro sąlygas, kitaip jie gali pakenkti patiems naudotojams.

Jis toliau pranešė, kad JAV turį naujų atominių bombų, kurios yra nepalyginamai galingesnės už tas, kurios buvo numestos Japonijoj.

Pagal Martin pranešimą, JAV laivynas yra patobulinęs vairuojamuosius sviedinius, su tam tikrais prietaisais, kurie padeda surasti jūrose laivus ir juos sunaikinti.

„Mes galime nuskandinti laivą, esantį vandenyno vidury, tik tuo atveju reikalinga mūsų pačių laivus pašalinti iš kelio."

Vairuojamieji sviediniai gali būti panaudojami ir plieno liejykloms naikinti ir „savu laiku bus galima iš viso išjungti tautos plieno pramonę".

Pramoninkas užsiminė ir naujuosius bakteisnius ginklus. Naujieji nuodai užkrės aukas „tokiomis ligomis, kurių nebegalės pagydyti". (NYHT).

PASLAPTINGI LĖKTUVŲ BANDYMAI

Kanados šiaurinė sritis išilgai Artiktikos gali būti ir baisiausių šalčių metu, iš oro apginta. Šitų rezultatų po ilgų slaptų bandymų pasisekė pasiekti britų, amerikiečių ir Kanados lakūnams.

Jie visą žiemą praleido visai arti Arktikos prieinančiuose regijonuose ir tik dabar, labai patenkinti savo pasiektais limėjimais, sugrįžo į savo pagrindinę Winnipego bazę.

Visų trijų tautų karininkai padarys savo vyriausybėms pranešimus, kaip sekmingai suorganizuoti oro operacijas Arktikoje.

Bandomoji stotis naudojasi 12 lėktuvų, tarp kurių buvo mokomųjų lėktuvų, bombonešių, transportinių lėktuvų ir naikintojų. Čia buvo įrodyta, kad modernieji lėktuvai gali sekmingai operuoti ir temperatūroje 50—60 laipsnių žemiau nulio lygiai taip, kaip ir vidutiniame klimate. (CDM.)

MONTGOMERY TIKRINS KARIUOMENES

Britų karo departamentas iš Londono praneša, kad balandžio mėn. pradžioje Vokietijon atvyksta Britų imperijos generalinio štabo viršininkas feldmaršalas Viscount Montgomery, kuris inspektuos britų okupacines pajėgas Vokietijoj.

Belgijos vyriausybės kviečiamas, Montgomery pakeliui užsuks į Briuselį, kur inspektuos Belgijos karines pajėgas. (NYHT.)

PAASIKIVI SAKO: „KARO NEBUS"

Kovo mėn. 23 d. Suomijos prezidentas Paasikivi, kuriam sukako 78 metai, priėmė Association Press atstovą ir su juo kalbėjosi daugiau kaip valandą. Savo pasikalbėjime prezidentas garantavo, kad Suomijos rinkimai, kurie įvyks ateinančių metų liepos mėn., bus laisvi ir, jo nuomone, artimoje ateity nebus jokio karo.

Prezidentas, kalbėdamas angliškai, laisvai pasidalino įspūdžiais apie pasaulio tautų santykius, pareiškė, baimę dėl Palestinos padėties, bet atsisakė kalbėti apie dabartines derybas Maskvoje ir apskritai apie Suomijos politiką.

Pastebėjus, kad kai kurie suomiai baiminasi dėl galimų rinkimų atidėjimo, prezidentas pasakė:

„Rinkimai įvyks įstatymų nustatyta tvarka ir negali būti jokios kalbos apie jų atidėjimą. Mes gyvename krašte, kur viešpatauja įstatymas ir kur laikomasi konstitucijos". „Rinkimai bus visiškai laisvi ir gyventojų noras bus sprendžiamasis faktorius".

Dar kartą paklausus apie tarptautinę padėtį ir gandus apie galimą karą, prezidentas pareiškė: „Gal aš esu kiek naivus, bet aš negalvoju, kad artimoje ateity galėtų įvykti bet koks karas. Po paskutinio didžiojo karo nėra jokių galimybių po 4—5 metų vėl pradėti karą. Šaltasis karas dar tęsis ir toliau, bet tautos nėra linkusios pradėti naują karą. (CDM.)

BOLŠEVIKŲ ŽUDYNIŲ VAIZDAI LIETUVOJE RODOMI ITALIJOJE

Italijoj prasidėjo smarki rinkiminė kova. Italijos komunistai deda visas pastangas, kad rinkimai pasibaigtų komunistų ir kairiųjų socialistų pergale. Komunistai balsus vilioja net dolerių pagalba. Jie tiki, kad Italijoj komunistams paėmus valdžią, Europos sukomunistinimas būtų tik trumpo laiko klausimas. Antikomunistinės italų partijos stengiasi parodyti tikrąjį komunistų veidą, jų metodus ir siekimus. Kovo pradžioje „demokratinis tautos frontas" išleido didelį rinkiminį plakatą penkių milijonų tiražu, kuriame sudėtos penkios, vaizduojančios bolševikų atliktas žudynes Lietuvoje — Rainių miškelyje, Praveniškėse ir kitose Lietuvos vietose. Plakate sakoma, jei komunistai laimėtų, Italijoj atsitiktų tas pats, kas atsitiko Lietuvoje ir kituose Baltijos kraštuose. Plakatas įškabintas visų Italijos miestų ir miestelių visose gatvėse ir kaimuose. Plakatas daro jaudinantį įspūdį.

Mūs informuoja, kad šiomis dienomis Italijoj išleidžiama rinkiminė brošūra, kurioje bus pavaizduotas rusiškojo bolševizmo siautėjimas Lietuvoje.

Šaltojo karo protestai ir tikrasis gyvenimas